

**OKVIR ZA IMPLEMENTACIJU REGIONALNE STRATEGIJE
2006 - 2007**

ZA SARAJEVSKU EKONOMSKU MAKROREGIJU

Sadržaj	
1. Uvod	3
1.1 Učesnici u procesu	3
1.2 Metodologija	3
1.3 Određivanje prioriternih sektora intervencije	6
2. Matrica razvojnih smjernica	7
3. Matrica aktera u implementaciji i njihove uloge	9
4. Prioritetni sektori intervencije	11
4.1. Sektor 1: Poljoprivreda i ruralni razvoj	11
4.1.1. Situacija i problemi u sektoru	11
4.1.2. Očekivani rezultati i indikatori	11
4.1.3. Okvir i sredstva za implementaciju	11
4.1.4. Projekti	12
4.1.5. Pretpostavke i rizici	15
4.1.6. Preporuke	15
4.2. Sektor 2: Ekonomija – Preduzetništvo - MSP	16
4.2.1. Situacija i problemi u sektoru	16
4.2.2. Očekivani rezultati i indikatori	16
4.2.3. Okvir i sredstva za implementaciju	17
4.2.4. Projekti	17
4.2.5. Pretpostavke i rizici	17
4.2.6. Preporuke	17
4.3. Sektor 3: Turizam	19
4.3.1. Situacija i problemi u sektoru	19
4.3.2. Očekivani rezultati i indikatori	19
4.3.3. Okvir i sredstva za implementaciju	20
4.3.4. Projekti	20
4.3.5. Pretpostavke i rizici	20
4.3.6. Preporuke	20
4.4. Sektor 4: Razvoj ljudskih resursa - Zapošljavanje	23
4.4.1. Situacija i problemi u sektoru	23
4.4.2. Očekivani rezultati i indikatori	23
4.4.3. Okvir i sredstva za implementaciju	23
4.4.4. Projekti	24
4.4.5. Pretpostavke i rizici	26
4.4.6. Preporuke	26
4.5. Sektor 5: Razvoj regionalne infrastrukture	27
4.5.1. Situacija i problemi u sektoru	27
4.5.2. Očekivani rezultati i indikatori	27
4.5.3. Okvir i sredstva za implementaciju	28
4.5.4. Projekti	28
4.5.5. Pretpostavke i rizici	28
4.5.6. Preporuke	28
5. Zaključci	31
5.1. Međusektorski projekti	31
5.2. Međuregionalni projekti	31
5.3. Projekti – preduslovi za ostale projekte	31
5.4. Slične grupe projekata	31
6. Popis ključnih projekata	33Error! Bookmark not defined.

1. Uvod

Regionalne razvojne strategije za pet ekonomskih regija B&H su pripremljene tokom 2004 uz tehničku pomoć EU RED projekta – Projekat regionalnog ekonomskog razvoja Evropske Unije u BiH, pri čemu je korišten pristup odozdo prema gore. Jedan od ciljeva ovog procesa je bio također da se razviju strukturirana regionalna partnerstva koja mogu podržati RRA – regionalne razvojne agencije u identifikaciji regionalnih razvojnih potreba i izazova kao i najboljih regionalnih projekata koji se u osnovi bave održivim socio-ekonomskim razvojem ekonomskih regija B&H.

U skladu sa pristupom odozdo prema gore, osnovni principi koji su se primjenjivali tokom procesa izrade strategije (PIS) su bili:

- **Partnerstvo**
- **Zajedničko vlasništvo i učešće**
- **Transparentnost**

1.1 Ušesnici u procesu

Ključni akteri koji su bili uključeni u pripremu regionalnih razvojnih strategija u 2004 godini kao i naredni proces pripreme novih okvira implementacije regionalnih strategija za 2006-2007 su bili :¹

- **RRA**, koje imaju ulogu krovnih organizacija za postojeće razvojne inicijative u regiji, a posebno za svoje partnerske organizacije, su viđene kao instrumenti za nadgledanje i vođenje kontinuiranog procesa izrade strategije;
- **Regionalne partnerske grupe (PG)**, koje imaju ulogu regionalnog partnerskog savjetodavnog i glavnog konsultativnog tijela za regionalnu ekonomsku strategiju, se sastoje od (lokalnih) javnih vlasti, poslovnih i ostalih udruženja i nevladinih tijela (partnerstvo između javnog i privatnog sektora), i promoviraju decentralizovan proces odlučivanja i lobiraju za regionalne strategije na različitim nivoima vlasti;
- Regionalne **Sektorske radne grupe (SWG)**, koje čine udruženja/institucije članovi partnerske grupe koje imaju specifične razvojne interese, sastoje se od predstavnika tehničkog nivoa i imaju ulogu da donesu relevantne ulazne informacije o trenutnoj situaciji u sektoru (studije, analize, odobreni planovi, statistika), kako bi odredile potrebe i izazove sektora, nadzirale implementaciju mjera koje se odnose na njihove interesne portfolije i odredile regionalni projektni portfolio.

Tabela na narednoj stranici daje pregled strukture Sarajevskog regionalnog partnerstva kroz formiranje pet sektorskih radnih grupa.

1.2 Metodologija

Metodologija za pripremu novih regionalnih projekata je zasnovana na metodologiji koja je korištena za pripremu regionalnih razvojnih strategija u 2004 godini i neznatno je prilagođena u skladu sa naučenim lekcijama. Poteškoće u procesu prikupljanja socio-ekonomskih podataka i slaba dostupnost informacija o sredstvima za implementaciju projekata su uticali na kvalitet operativnog dijela strategije. Proces je prvobitno proveden od strane TA eksperata što je dovelo do relativno slabog vlasništva RRA nad strategijom i odgovarajućih regionalnih partnerstava. Takođe, inputi regionalnih interesnih strana nisu uvijek bili strukturirani; sakupljene projektne ideje nisu u potpunosti bile zasnovane na popunjenim projektnim ficeima a kao rezultat operativni dio strategije je imao prilično komplikovanu strukturu. Teme kao što su komercijalni projekti i veliki infrastrukturni projekti nisu bili tretirani pojedinačno što je također uticalo na tok projekta.

Kako bi se riješile ove slabosti, nova metodologija ažuriranja se fokusira na:

- Korištenje postojećih sposobnosti u RRA (direktori i strateški menadžeri) kako bi se postiglo jasno vlasništvo nad procesom na regionalnim nivoima;

---

¹ Spisak učesnika se nalazi na slijedećoj stranici.

Spisak učesnika u Sektorskim radnim grupama

Ruralni i poljoprivredni razvoj	Preduzeća – MSP – Ekonomija	Turizam	Razvoj ljudskih resursa - Zapošljavanje	Regionalna infrastruktura
COOR Sarajevo, Nijaz Lukovac	BH Udruženje poslovnih savjetnika, Edin Alić	NG) Triton Fojnica, Čano Edin	SERDA	(NVO) "NEOLIT" Helena Polić
NEOLIT, Polić Helena	NGO Peace Action, Jezdimir Milošević	TZ KS Čatović Sanela	SERDA	Direction for road infrastructure, Emir Hota
Direkcija za putnu infrastrukturu KS, Emir Hota	Općina Ilijaš, Mešetović Emira	Razvojna agencija, Bojan Bajić	Općina Novi Grad, Amela Zahirović	Task force for protection of national monuments BiH, Fočo Mirzah
Općina Novo Sarajevo, Slaviša T.	PK Brka Goražde, Zijo Terović	Opština Pale, P. Rajka	Savjet mladih Foča, Miroslav Vukotić	Municipality Visoko, Mustafa Šahinović
Istočno Sarajevo, Zarija Vukčević	Municipality Višegrad, Marković Koviljka	Općina Fojnica, S. Sudžvila	Istočno Sarajevo, Mirjana Stanišić	Municipality Vareš, Ermin Musa
Istočno Sarajevo, Budimir Beković	Udruženje poslodavaca Fojnica, Alija Bolić	Opština Rogatica, Takić Aleksandra	ACIP, Centar za istraživanje, Haris Abaspahić	S.D. "Fojnica", Ešref Kučua
Ribarski klub, Džemil Durić	Opština Sokolac, M.P.	Opština Foča FBiH, Borović Mensur	Bosnalijek,	Istočno Sarajevo, Budimir Berović
Općina Ilijaš, Meliha Avdibegović	Ekonomski fakultet Sarajevo, Muamer Halilbašić	Opština Višegrad, Branka Dragičević	Kanton Sarajevo, Azid Ferić	Istočna Ilidža, Berjan Nenad
Vatrogasni klub Fojnica, Ešref Kučua	Općina Vareš, Davor Čabrajić	Fondacija lokalne demokratije, Amra H.	SERDA	Opština, Merisa Kaljanac
Opština Istočno Sarajevo, Nedeljko Pejović	SERDA	Turistička organizacija Istočno Sarajevo, Predrag Lopatić	Općina Pale-Prača, Karić	EURED II,
Općina Vareš, Ermin Musa	SERDA	Općina Trnovo, Goran Vujičić	Omladinski savjet Rudo, A.U.	Općina Ilijaš, Meliha Avdibegović
REDRIN Spomenka	ZPU – Foča, Radmilo Marić	Turistička organizacija Breza, Matović	Općina Fojnica, Huseinbašić Azem	REDRIN, Spomenka Pojužina
EURED	Općina Breza, F.H.	SKI Centar, Branko H.	TKO „Uzbor plus“, Slavica Orešković	Opština Istočni Stari Grad, Pejović Nedeljka
Općina Visoko, Mugdim Čosović	Opština Foča, Čosović Zoran	SKI Centar, Marko H.	Sarajevo, Kadić Ramiz	East Stari grad, Tadić Branislav
WUS Austrija, Maida Hasečić	Općina Novi grad, Delalić Taib	EKO Fojnica, Elmir Parić	SUS BiH, Lejla Mustać	I.V. Sarajevo Slaviša T.
Kanton Sarajevo, Fejzić Abid		Općina Goražde, Enisa Lapo		Općina Visoko, Mustafa Šahinović
SERDA		Turistička organizacija Opštine Foča, Ljeposva Pajić		Istočno Sarajevo, Zarija Vukčević
SERDA		EURED II,		SERDA
		SERDA		Centar za održivi okolišni razvoj -COOR, Branko Vučijak
		EURED		COOR Sarajevo, Nijaz Lukovac
		SERDA		Ribarski klub, Džemil Durić
				EURED
				Općina Visoko, Mugdim Čosović
				WUS Austrija, Maida Hasečić
				Kanton Sarajevo, Sedin K.
				Kanton Sarajevo, Fejzić Abid

- Formalizaciju regionalnih partnerskih struktura i uloga Regionalnih partnerskih grupa i Sektorskih radnih grupa, koje su jasno definisane i prihvaćene od strane regionalnih interesnih strana;
- Razvoju novih projekata koji se zasniva na
  - Informacijama koje se nalaze u izvještajima o implementaciji strategije
  - Podacima koje su dostavili promotori/podnosioci projekata u formi projektnih fichea
  - Kriteriju za selekciju koji je dogovoren sa regionalnim interesnim stranama;
- Određivanju jednog ograničenog broja projekata koji su identifikovani kao spremni i izvodljivi za implementaciju (sa referensama na ljudske, tehničke i finansijske inpute/sredstva) u okviru pet određenih sektora intervencije.

Proces razvoja novih regionalnih operativnih okvira je uključivao četiri naredne faze:

- 1) Pripremna faza
- 2) Prikupljanje ulaznih informacija za prioritizaciju projekata i programiranje
- 3) Prioritizacija projekata i programiranje i
- 4) Prezentacija i odobravanje ažuriranog operativnog dijela strategije.

Proces, koji je trajao šest mjeseci, je proveden od strane RRA u bliskoj saradnji sa regionalnim interesnim stranama. Dva sastanka Regionalne partnerske grupe su bila organizovana sa ciljem obezbjeđivanja neophodnih ulaznih informacija i odobravanja rezultata. EURED II projekat je obezbijedio stalnu podršku u smislu metodoloških smjernica i tehničke pomoći ekspertima RRA koji su vodili proces, u skladu sa zahtjevima Delegacije Evropske komisije.

Tokom pripremne faze, RRA su pripremile izvještaje o statusu implementacije regionalnih razvojnih strategija (koji su takođe sadržavali listu projekata i relevantne informacije u vezi sa statusom implementacije istih), nove obrasce projektnih fichea i kriterij odabira projekata koji se uglavnom odnosi na usklađenost projekata sa postojećim planovima i strateškim dokumentima, spremnost za implementaciju (tehnička, finansijska), održivost i horizontalna pitanja. Obrasci projektnih fichea su bili u potpunosti usklađeni sa kriterijem odabira i predstavljali su prvi korak u projektnom toku kao i predkvalifikacijom za regionalne projektne portfolije.

Pet Sektorskih radnih grupa su formirane za pet prioriternih sektora (infrastruktura, ekonomija, ljudski resursi, turizam i ruralni razvoj) koji su uključivali predstavnike iz udruženja/institucija članova Partnerske grupe. Uloga Sektorskih radnih grupa je bila da ocijeni projektne fichee koji su dostavljeni za svaki od sektora kao i da obezbijede RRA-ma relevantne informacije i statistiku u vezi sa sektorskim potrebama i izazovima. Sastanci Sektorskih radnih grupa su bili organizovani od strane RRA koje su takođe nadzirale strukturu i konzistentnost članova Sektorskih radnih grupa.

Ulazne informacije koje su primljene od strane regionalnih interesnih strana, lista prethodnih projekata koji su bili uključeni u strategiju, izvještaj o statusu implementacije projekata i novi projektni fichei su bili razmatrani u sastavljanju novih projekata. Po završetku finalne liste regionalnih projekata, svaki projekat je povezan sa odgovarajućim mjerama i prioriternim ciljevima i rangiran od strane odgovarajuće Sektorske radne grupe u okviru jednog od pet određenih sektora intervencije. Kriterij odabira je primjenjivan na projekte u okviru svakog od prioriternih sektora a konačni rezultat je bila lista najizvodljivijih projekata za implementaciju u svakom od sektora (implementacija će krenuti do kraja 2007 godine).

Operativni dio strategije je iznova razrađen i predstavlja pet sektora intervencije i odogovarajući popis projekata. Novi operativni – implementacijski plan je prezentovan regionalnim interesnim stranama na drugom sastanku Partnerske grupe, gdje su otvorene diskusije dovele do neformalnog usvajanja ažuriranog operativnog dijela strategije, tj. Okvira mplementacije regionalne strategije za 2006 - 2007.

1.3 Određivanje prioritetnih sektora intervencije

Prioritetni sektori intervencije (što je razrađeno pod 1.2 Metodologija) su određeni na osnovu programa i strateških orijentacija iz regionalnih razvojnih strategija. Naredna tabela daje pregled programa po regionima.

Region Programi	Sjeverozapadni	Sjeveroistočni	Hercegovački	Centralni	Sarajevski	Sektori intervencije koji su zajednički za sve regije
1.	Razvoj poljoprivrede i ruralnih područja	Razvoj konkurentnosti u poljoprivrednom i ruralnom razvoju	Ruralni razvoj, poljoprivreda i šumarstvo	Razvoj poljoprivrede i agrobiznisa	<i>(Poljoprivreda i ruralni razvoj je sadržan u razvoju konkurentnosti regionalne ekonomije)</i>	Poljoprivreda i ruralni razvoj
2.	Razvoj poslovnog okruženja i konkurentnosti preduzeća	Povećanje konkurentnosti ekonomije i MSP sektora	Industrija, turizam, energetika i MSP	Modernizacija prerađivačke industrije i podrška MSP sektoru	Razvoj konkurentnosti regionalne ekonomije	Preduzeća – MSP - Ekonomija
3.	Razvoj turizma	<i>(Turizam je sadržan u konsolidaciji i jačanju regije)</i>	<i>(Turizam je sadržan pod Industrija, turizam, energetika i MSP)</i>	Razvoj turizma	Razvoj turizma	Turizam
4.	Razvoj ljudskih resursa i zapošljavanje	Razvoj ljudskih resursa	Razvoj ljudskih resursa	Poboljšanje ljudskih resursa	Zapošljavanje	Razvoj ljudskih resursa i zapošljavanje
5.	Konsolidacija i jačanje regije (horizontalno)	Konsolidacija i jačanje regije	Konsolidacija i jačanje regije	Konsolidacija i jačanje regije	Horizontalni program jačanja kapaciteta za razvoj regije	Razvoj regionalne infrastrukture

Na osnovu prethodne formulacije programa, zaključeno je da su ključni sektori intervencije koji su zajednički za svih 5 regija slijedeći: (1) Poljoprivreda i ruralni razvoj, (2) Preduzeća – MSP – Ekonomija, (3) Turizam, (4) Razvoj ljudskih resursa i zapošljavanje i (5) Razvoj regionalne infrastrukture. Proces pripreme novog popisa projekata kroz sektorske radne grupe kao i struktura ovog okvira za implementaciju u potpunosti oslikava definisane sektore intervencije.

2. Matrica razvojnih smjernica

STRATEŠKI CILJEVI	PRIORITETNI CILJEVI	MJERE	PROJEKTI
1. Razvoj ekonomske aktivnosti regije	1.1. Razvoj regionalnog poljoprivrednog sektora	1.1.1: Podrška razvoju malih farmi	1.3; 1.4; 1.5; 1.7; 1.9; 1.10; 1.11; 1.12; 1.14; 1.21; 1.23; 1.28; 1.31; 2.1
		1.1.2: Osiguranje distribucije regionalnih proizvoda	1.1; 1.2; 1.6; 1.8; 1.13; 1.16; 1.17; 1.18; 1.20; 1.25; 1.26; 1.29; 1.30
		1.1.3: Razvoj ruralnih područja	
		1.1.4: Poboljšanje sistema korištenja regionalnih prirodnih resursa	2.3; 2.13; 2.14
	1.2: Stimulisanje proizvodne aktivnosti u tradicionalnim regionalnim industrijama	1.2.1: Restruktuisanje tradicionalne industrije i povećanje konkurentnosti	2.9; 2.10; 2.11
		1.2.2: Podrška izvozu i povećanje pristupa stranim tržištima	2.12
	1.3: Razvoj regionalnog turističkog sektora	1.3.1: Razvoj turističkog marketinga	3.6; 3.10; 3.16; 3.17; 3.23
		1.3.2: Razvoj turističkog potencijala i turističkih proizvoda	2.2; 2.15; 3.1; 3.2; 3.3; 3.7; 3.8; 3.11; 3.13; 3.15; 3.18; 3.20; 3.22; 3.25; 5.11; 5.17
		1.3.3: Zaštita i promocija autentičnih kulturnog i historijskog nasljedstva, prirodnih lokacija i olimpijskog imidža regije	3.4; 3.5; 3.9; 3.12; 3.19
	2. Kreiranje okvira za podršku biznisima u regiji	2.1: Razvoj fizičke infrastrukture	2.1.1: Razvoj saobraćajne infrastrukture
2.1.2: Razvoj komunikacijske i mrežne infrastrukture			
2.1.3: Razvoj poslovne infrastrukture			2.5; 2.7; 5.2; 5.16
2.1.4: Razvoj komunalne infrastrukture			2.6; 5.5
2.2: Razvoj uslužne infrastrukture		2.2.1: Razvoj okvira za usluge poslovnog razvoja (UPR)	2.4
		2.2.2: Razvoj okvira za aktivnosti grupisanja (clustering) i umrežavanja	
		2.2.3: Razvoj okvira za finansijske resurse i šeme	
		2.2.4: Razvoj okvira za usluge i promociju direktnih stranih ulaganja	
2.3: Podrška preduzetništvu i razvoju MSP-a		2.3.1: Podrška preduzećima u osnivanju	
		2.3.2: Razvoj preduzetničkog duha	
		2.3.3: Jačanje mikro i MSP-a	

	2.4: Poboljšanje institucionalnih službi	2.4.1: Razvoj šema za upravljanje i pribavljanje informacija	
		2.4.2: Osigurati normativni okvir pogodan za poslovanje poštojući, ukoliko je primjenjivo, standarde i norme EU	
		2.4.3: Razvoj efikasnog javnog i privatnog partnerstva	
	2.5: Podrška inovacijama	2.5.1: razvoj okvira za inovacije, tehnologiju i prenos znanja (know-how)	
		2.5.2: Razvoj i jačanje struktura koje se odnose na R&D	
3. Razvoj ljudskih resursa	3.1: Smanjenje nezaposlenosti u regiji	3.1.1: Poboljšanje posredništva i monitoringa na tržištu rada	
		3.1.2: Stimulisanje otvaranja novih radnih mjesta i zapošljavanja	4.13
	3.2: Unapređivanje nivoa obrazovanja u regiji	3.2.1: Jačanje efektivnosti sistema za profesionalnu kvalifikaciju i pretkvalifikaciju	4.1; 4.2; 4.3; 4.5; 4.6; 4.7; 4.8; 4.9; 4.10; 4.11; 4.12; 4.14; 4.15; 4.16; 4.17; 4.18; 4.19; 4.20; 4.21; 4.22
		3.2.2: Razvoj okvira za cjeloživotno učenje	4.4
4. Jačanje konkurentnosti regije	4.1: Promocija zaštite okoliša	4.1.1: Unapređenje kvaliteta života i svijesti o zaštiti okoliša	5.9
		4.1.2: Upravljanje otpadom	5.3; 5.6
		4.1.3: Upravljanje otpadom	2.6; 5.1; 5.4; 5.5; 5.13
	4.2: Jačanje imidža regije	4.2.1: Razvoj i promocija originalnih regionalnih proizvoda	
		4.2.2: Razvoj okvira za međuregionalno povezivanje	3.21; 3.24; 3.26; 3.27
		4.2.3: Razvoj unutrašnje ravnoteže razvoja	
		4.2.4: Prostorno uređenje gradova i ugodno životno okruženje	2.8; 5.7; 5.8; 5.10; 5.12; 5.14; 5.15
		4.2.5: Istraživanje i iskorištenje regionalnih prirodnih resursa	

3. Matrica aktera u implementaciji i njihove uloge

Akteri/Uloge	Učešće u implementaciji	Učešće u finansiranju	Učešće u monitoringu i evaluaciji
Opštine	Opštine u BPK Opštine in SBK Opštine in KS Opštine in RS	Opštine in BPK Opštine in SBK Opštine in ZDK Opštine in KS Opštine in RS	
Ministarstva i vladina tijela	Ministarstva u FBiH Ministarstva u RS Ministarstva u KS	Ministarstva u FBiH Ministarstva u RS Ministarstva u KS	
LRAs	REDRIN Razvojna Agencija Rudo		
Udruženja	Poljoprivredna zadruga Agropodrinje Poljoprivredna zadruga Tarčin Poljoprivredna zadruga Saradnja Poljoprivredna zadruga Čajniče Udruženje poljoprivrednika Kalinovik Poljoprivredna zadruga KS BPK Udruženje uzgajivača voća Udruženje voćara Gornje- drinske regije Udruženje pčelara Udruženje za ljekovito bilje “Ornamenti” Centralno poslovno udruženje za promociju turizma i zanatstva Turistička organizacija KS Turistička organizacija SBK Privredna komora KS		
NVO i ostale institucije	Udruženje žena Emina Ustikolina ECON Fondacija lokalne demokratije Sarajevo ABC Rogatica FIPA LESPNet VTPK Triton Fojnica	EC Razvojna agencija Cataluňa SIDA ECON Deveco Švedska IFAD USAID Lamp Care International	

	Ekološko društvo Fojnica Ekološko društvo Višegrad Sportsko društvo Višegrad Planinarsko društvo Visočica Savez mladih Foča ACIPS		
RRA	SERDA	SERDA	SERDA
Ostali	Klas dd Milkos dd Bosnalijek dd Teloptic doo Institut za brigu o licima sa poteškoćama u razvoju Fojnica Institut za poljoprivredu JKP Sarajevo šume KZP Šćona Fojnica RRC Reumal Fojnica Medicinski centar za rehabilitaciju Fojnica Komisija za zaštitu nacionalnih spomenika B&H Arhitektonski institut BiH Hidrocentrala Rudo JKP 4.april Višegrad Biroi za zapošljavanje – kantonalni i entitetski nivo JP Putevi RS, Agencija za puteve FBiH		

4. Prioritetni sektori intervencije

4.1. Sektor 1: Poljoprivreda i ruralni razvoj

4.1.1. Situacija i problemi u sektoru

Poljoprivreda kao jedan specifičan sektor je opsežan, nerazvijen i zasniva se uglavnom na malim individualnim farmama. Trenutna prirodna i tržišna situacija obezbjeđuje dobar osnov za razvoj svih aspekata poljoprivrede.

Realno je da će poljoprivredna proizvodnja ostati uglavnom porodična grana industrije. Kako bi postigli uspješnu tržišno orijentisanu poljoprivrednu proizvodnju zasnovanu na porodičnom biznisu neophodno je obezbijediti različite vrste podrške kroz mrežu poljoprivrednih udruženja i različitih centara (tehničkih, veterinarskih, edukativnih, finansijskih itd.). Bez ovakve vrste podrške većina porodica će proizvoditi samo proizvode koji odgovaraju njihovim potrebama i potrebama lokalnog tržišta. Podrška je takođe potrebna i za osnivanje različitih klastera za različite poljoprivredne proizvođače.

4.1.2. Očekivani rezultati i indikatori

Očekivani rezultati:

- Uspostavljenje poljoprivrede kao jedne od vodećih privrednih grana u u regiji
- Poboľšan kvalitet poljoprivredne proizvodnje
- Poboľšana infrastruktura za poljoprivrednu proizvodnju
- Porast zpošljavanja i samo - zapošljavanja

Indikatori:

- Porast poljoprivrednih udruženja i centara
- Povećana proizvodnja poljoprivrednih proizvoda
- Porast broja zaposlenih i samo - zaposlenih osoba
- Kvalitet života u zajednici

4.1.3. Vremenski okvir i sredstva za implementaciju

Vremenski okvir za implementaciju projekata je od tri do 60 mjeseci.

Sredstva za implementaciju su specifična za svaki pojedinačni projekat i utvrđena su detaljno za svaki projekat. Uopšteno govoreći, sredstva za implementaciju, osim angažovanja finansijske podrške određenih kvalifikovanih institucija, su i specifična znanja.

4.1.4. Projekti

Naziv projekta	Kratak opis	Lokacije	Implementatori i partneri	Finansijska vrijednost	Rang	Komentari
1.1. Iskorištenje i prerada ljekovitog bilja, gljiva i nekih vrsta voća	Aktivirati veliki broj ljudi u sakupljanju biljaka	Olovo, Breza, Ilijaš	Institut za poljoprivredu Udruženje za ljekovito bilje	20.000 KM	37,83	
1.2. Poljoprivredna zadruga "Centar"	Organizovanje farmera u zadruge	Centar, Stari Grad, Vogošća, Novo Sarajevo	Opštine i ministarstva za urbanizam i ministarstvo za privredu	1.000.000 KM	37,33	
1.3. Proizvodnja hrane	Osnivanje farmi koka nosilja, koza, kokoši i teladi	Ekonomija Malkoč Fojnica	Institut za brigu o osobama zaostalim u razvoju Fojnica Općina Fojnica	524.095 KM	37,22	
1.4. Razvoj samoodržive proizvodnje organske hrane	Proizvodnja organske hrane	Šabići Trnovo	Fondacija za lokalnu demokratiju Sarajevo Općina Trnovo SERDA	375.000 KM	37,17	
1.5. Proizvodnja voćnih proizvoda korištenjem tradicionalnih metoda na sesoskim farmama	Povećanje nivoa poljoprivredne proizvodnje i korištenje poljoprivrednih resursa	BPK (Goražde, Foča – Ustikolina, Pale – Prača)	Udruženje uzgajivača voća Goražde BPK Udruženje žena Emina Ustikolina	100.000 KM	36,83	
1.6. Kupovina, proizvodnja i prerada ljekovitog voća, bilja i ostalih šumskih proizvoda	Obrazovanje i pomoć brojnoj ruralnoj populaciji u osnivanju biznisa	Čajniče, Istočno Goražde, Goražde, Rudo, Foča	Udruženje farmera Čajniče SERDA	80.000 KM	36,72	
1.7. 3000 košnica	Povećanje nivoa proizvodnje meda	Pale, Istočno Sarajevo, Istočni Stari Grad, Sokolac	Udruženje pčelara SERDA	400.000 KM	36,71	
1.8. Kupovina opreme za otkupnu stanicu za mlijeko	Organizovanje otkupa mlijeka	Sokolac, Rogatica, Han Pijesak	Opštine Udruženje farmera koji proizvode mlijeko Milkos, Teloptic Ministarstva	200.000	36,50	
1.9. Razvoj uzgoja povrća i cvijeća u plastenicima	Unapređenje proizvodnje	Višegrad	Opštine Višegrad i Rudo SERDA	100.000 KM	36,50	
1.10. Intenziviranje uzgoja koštuničastog i mesnatog voća	Intenziviranje uzgoja koštuničastog i mesnatog voća	Jugoistočna bosanska regija	Udruženje farmera Agropodrinje Goražde Kantonalna i entitetska ministarstva	750.000 KM	36,39	
1.11. Centar za održivo	Pregled potencijala prirodnih	SMR	Poljoprivredni institut	2.850.000 KM	36,39	

korištenje i razvoj prirodne okoline	resursa u SMR		SERDA Vlada RS SIDA Farmeri Jahorina			
1.12. Uspostavljanje plantaža kruške viljamovke	Uzgoj visokokvalitetne kruške viljamovke na plantažama	Istočno Novo Sarajevo, Trnovo i Tarčin	Udruženje poljoprivrednika Saradnja SERDA Opštine Poljoprivredni fakultet	65.000 KM	36,28	
1.13. Osnivanje mini mliječnih farmi	Unapređenje proizvodnje mlijeka	Ruralna područja Breze, Vareša, Ilijaša, Visokog i ostalih opština	SERDA Udruženje poljoprivrednika Opštine	1.500.000 KM	36,22	
1.14 Razvoj proizvodnje povrća u pasetnicima i na otvorenom	Edukacija farmera	Foča – Ustikolina	Opština Foča SERDA	200.000 KM	36,11	
1.15 Proizvodnja sjemena i poljoprivrednih biljaka; autohtonih vrsta jabuke, kruške i sjemena jagode	Poboljšanje proizvodnje autohtonih vrsta jabuke i kruške	SMR	Udruženje poljoprivrednika Saradnja SERDA Opštine Ministarstva Poljoprivredni fakultet	950.000 KM	36,06	
1.16. Uspostavljanje linija za pranje i bojenje vune	Uspostavljanje linija za pranje i bojenje vune	Kalinovik	Udruženje poljoprivrednika Kalinovik SERDA	70.000 KM	36,06	
1.17. Osnivanje zadruge farmera	Organizovanje farmera za bolju proizvodnju i plasiranje	Foča	Opština Foča SERDA	100.000	35,28	
1.18. Rekonstrukcija otkupnih stanica	Organizovani otkup poljoprivrednih proizvoda	Foča, Ustikolina	Udruženje poljoprivrednika, Udruženje voćara Drina Mljekare	120.000 KM	34,94	
1.19. Uzgoj jagodičastog voća (jagoda, malina)	Osnivanje plantaža jagodičastog voća	Pale – Prača, Goražde, Rogatica, Pale	Udruženje voćara gornje Drinske regiji	30.000 KM	34,56	
1.20. Uzgoj organskih jagoda na području Goražda	Uzgoj organskih jagoda na području Goražda	Goražde	ECON	186.000 KM	34,06	
1.21. Priprema zamlišta za plantaže jagoda	Uzgoj jagodičastog voća	Istočno Novo Sarajevo, Istočna Ilidža and Trnovo	Udruženje poljoprivrednika Saradnja Opštine	150.000 KM	33,67	
1.22. Zasađivanje jagodičastog voća (maline, kupine, jagode)	Pokretanje proizvodnje jagodičastog voća	Novi Grad	Opština Novi Grad Poljoprivredni institut SERDA Udruženje poljoprivrednika	30.000 KM	33,39	

1.23 Uzgoj ovaca	Obezbeđivanje uslova za uzgoj ovaca	SMR	Udruženje poljoprivrednika Tarčin Poljoprivredni institut	20.000 KM	33,28	
1.24. Otkup ljekovitog bilja	Osnivanje regionalne otkuone stanice	Rogatica, Višegrad, Novo Goražde, Goražde, Sokolac	SERDA Bosnalijek dd	200.000 KM	33,22	
1.25. Razvoj uzgoja stoke u regiji kroz razvoj porodičnih farmi mlijeka	Kreiranje snažnih porodičnih farmi	Rogatica Sokolac Istočni Stari Grad	ABC Rogatica SERDA	300.000 KM	33,17	
1.26. Osnivanje biznis centra za podršku poljoprivredi	Osnivanje biznis centra za podršku poljoprivredi	Sarajevo	ECON Deveco Švedska	4.027.345 KM	33,00	
1.27. Projekat osnivanja plasteničke proizvodnje u općini Novi Grad	Uspostavljenje plasteničke proizvodnje	Novi Grad	Općina Novi Grad	100.000 KM	33,00	
1.28. Agro i pedološka analiza zemljišta i plastenički uzgoj povrća	Agro i pedološka analiza zemljišta i plastenički uzgoj povrća	Vogošća, Ilijaš, Centar	Opština Vogošća	40.000 KM	32,56	
1.29. Otkupni centar za farmere koji proizvode mlijeko	Dostizanje većeg nivoa mliječne proizvodnje	Pale, Istočno Sarajevo, Istočni Stari Grad, Sokolac	Udruženja farmera, Opštine Ministarstva SERDA	300.000 KM	32,22	
1.30. Izgradnja sušare za sušenje voća, povrća, ljekovitog i ostalog bilja	Izgradnja sušionice za sušenje voća, povrća, ljekovitog i ostalog bilja	Ilijaš and Centar, Zadruga zamljoradničkih poljoprivrednika	Općina Vogošća	30.000 KM	32,11	
1.31. Osnivanje agro-eko centara	Obezbeđivanje opreme za biznis centar	Čajniče, Istočno Goražde, Goražde, Rudo	Udruženje poljoprivrednika Vlada RS SERDA	280.000 KM	30,00	

4.1.5. Pretpostavke i rizici

Pretpostavke su definisane za svaki pojedinačni projekat, ali bez proaktivnog učešća agencije SERDA, kao jedne osnovne institucije i svih ostalih srodnih partnera (lokalne razvojne agencije, poslovna udruženja, NVO, itd.) svaki od ovih projekata je veoma rizičan.

Rizici projekata osim gore pomenutog nedostatka podrške odgovarajućih institucija, mogu biti loše upravljanje projektom, nekvalifikovan projekt menadžer i članovi tima, nedostatak učešća ključnih interesnih strana.

Politički rizici u širem smislu nisu razmatrani.

4.1.6. Preporuke

Svi projekti kojima je dodijeljeno iznad 36,8 poena su vrijedni poduzimanja. Pet projekata ispunjava zahtjeve.

4.2. Sektor 2: Ekonomija –Preduzetništvo -MSP

4.2.1. Situacija i problemi u sektoru

Regija ima dugu tradiciju u razvoju prerađivačke industrije, koja se uglavnom zasniva na prirodnim resursima. Tradicionalni sektori imaju veliki potencijal za razvoj i mogu imati ulogu stuba sektorskog rasta u ekonomskom razvoju i izvozu u regiji. Tradicionalni sektori sa najvećim potencijalom za oživljavanje su prerađivački sektori, građevinski sektor, prehrambeni sektor i drvno- prerađivački sektor.

Izvoz je takođe logična orijentacija zbog veličine domaćeg tržišta. Na žalost, vrijednost, kvalitet i struktura izvoza su daleko od izvoznog potencijala regije. Proizvodi niske dodate vrijednosti zauzimaju najveći udio u strukturi izvoza koji se uglavnom sastoji od “lohn” aktivnosti, izvoza sirovina i polufinalnih proizvoda. Tržišni pristup preduzeća je veoma slab. Preduzeća su uglavnom orijentisana ka susjednim zemljama i veoma je malo pokušaja da se prodre na ostala tržišta.

Trenutno ne postoji institucionalna podrška izvozu tako da preduzeća nisu stimulisana niti podržana u ovom smjeru i stoga zavise od samih sebe.

Postojanje (ka tržištu orijentisanih) preduzeća koja su povezana sa prerađivačkom industrijom u regiji zahtjeva prisutnost odgovarajućih agencija iz oblasti ponude industrijskih usluga (standardi, certifikacija, kvalitet, dizajn, primjenjeno istraživanje, itd.).

Sektor MSP nije dovoljno razvijen. Većina mikro biznisa i MSP posluju u trgovačkom sektoru (veleprodaja i maloprodaja). Nažalost, u prerađivačkoj industriji ne postoje odgovarajuće razvijene aktivnosti MSP. Uspješni mikro biznisi i MSP zahtijevaju jednu povoljnu poslovnu klimu i adekvatnu podršku. Međutim, MSP sektor u regiji na samo da nema podršku već postoji mnogo prepreka koje ometaju preduzetnički duh.

MSP bi trebali imati ključnu ulogu u procesu tranzicije i kreiranju novih radnih mjesta, i stoga je razvoj MSP sektora jedan od prioritetnih ciljeva. Uspostavljanje uspješnog MSP sektora zahtjeva mnogo koordinisanih aktivnosti. S jedne strane se nalaze aktivnosti koje bi za rezultat trebale imati promjenu stanja svijesti stimulišući ljude da budu preduzetnički orijentisani a sa druge strane treba da se uspostavi povoljna poslovna klima sa odgovarajućom infrastrukturom za MSP.

4.2.2. Očekivani rezultati i indikatori

Očekivani rezultati:

- Osnivanje novih industrijskih preduzeća
- Porast izvoza
- Usluge za podršku velikim prerađivačkim preduzećima
- Porast broja mikro biznisa i MSP

- Porast nivoa zaposlenosti i samozapošljavanja

Indikatori:

- Rast BDP u regiji
- Broj preduzeća
- Prihod od izvoznih aktivnosti
- Porast broja uposlenih
- Porast broja pružaoca usluga
- Kvalitet života u zajednici.

4.2.3. Okvir i sredstva za implementaciju

Okvir za implementaciju projekata je od 2 do 72 mjeseca.

Sredstva za implementaciju su specifična za svaki pojedinačni projekat i detaljno su utvrđena za svaki projekat. Generalno govoreći, sredstva za implementaciju, osim angažovanja finansijske podrške od strane kvalifikovanih institucija, su specifična znanja.

4.2.4. Projekti

(pogledati listu projekata na slijedećoj stranici)

4.2.5. Pretpostavke i rizici

Pretpostavke su definisane za svaki pojedinačni projekat ali bez proaktivnog učešća agencije SERDA kao osnovne institucije i svih ostalih odgovarajućih partnera (npr. lokalnih razvojnih agencija, opština, ministarstava, vlade, poslovnih udruženja, NVO-a, itd.) svaki od ovih projekata je visoko rizičan.

Rizici projekata pored gore pomenutog nedostatka podrške od strane odgovarajuće institucije mogu biti loše vođenje projekata, nekvalifikovani projekt menadžer i članovi tima, nedostatak uključenosti ključnih interesnih strana.

Politički rizici u širem smislu nisu razmatrani.

4.2.6. Preporuke

Predlažemo prva četiri rangirana projekta, iako projekat rangiran kao prvi djelimično pripada ovom sektoru. Takođe preporučujemo dva projekta osnivanja industrijskih zona u općinama Ilijaš i Breza što znači da predlažemo šest projekata.

Lista projekata – Sektor: Ekonomija – Preduzetništvo - MSP

Ime projekta	Kratak opis	Lokacije	Implementatori i partneri	Finansijska vrijednost	Broj bodova	Komentari
2.1. Osnivanje klastera u SMR	Identifikacija potencijalnih klastera i pokretanje njihovog osnivanja	SMR	LESP, SERDA, Poslovna udruženja, FIPA, VTPK	1.000.000 KM	32,53	
2.2. Promocija i pomaganje poslovnih aktivnosti preduzeća SMR-a u marketinškoj orijentaciji	Jačanja marketinškog pristupa	SMR	LESP, SERDA, Poslovna udruženja, FIPA, VTPK	2.400.000 KM	32,40	
2.3. Priprema studije izvodljivosti za pakovanje vode na izvoru Požarna	Studija izvodljivosti za vodu za piće	Fojnica	Općina Fojnica KZP Šćona	50.000 KM	30,73	
2.4. Certifikacija u skladu sa ISO 14000/AD standardom	Uvođenje eko standarda u AD TP Rogatica	Rogatica	AD TP Rogatica SERDA	195.000 KM	30,67	
2.5. Izgradnja industrijske zone Luka Ilijas	Osnivanje industrijske zone	Ilijaš	Ilijaš Municipality KS, SERDA	3.250.000 KM	30,53	
2.6. Upravljanje industrijskim otpadnim vodama	Uspostavljanje sistema za upravljanje otpadnim vodama u Bosnalijeku dd	Sarajevo		330.000 KM	30,53	
2.7. Izgradnja infrastrukture za industrijsku zonu Breza	Izgradnja infrastrukture za industrijsku zonu	Breza	Općina Breza ZDK	350.000 KM	30,60	
2.8. Nezavisan život mentalno hendikepiranih osoba	Osnivanje malih farmi za proizvodnju hrane	Fojnica	Institut za brigu o mentalno hendikepiranim osobama Fojnica Općina Fojnica	524.905 KM	33,13	
2.9. Tehnička i informatička podrška	Obezbjedivanje IT podrške u aktivnostim aopštine	Čajniče	SERDA RS Vlada	90.000 KM	31,53	
2.10. Obezbjedivanje opreme i osposobljavanje udruženja zanatlija i preduzetnika za efiksnu prevenciju ilegalnog rada	Obezbjedivanje opreme i jačanje udruženja zanatlija i preduzetnika	Foča	Udruženje zanatlija i preduzetnika Opština Foča	15.000 KM	31,47	
2.11. Osnivanje razvojnog centra	Osnivanje razvojnog centra	Višegrad	Opština Višegrad	500.000 KM	31,73	
2.12. Kreiranje uslova za Droskovac – TRD poslovna zona	Kreiranje uslova za poslovnu zonu	Vareš	Općina Vareš SERDA	135.000 KM	30,27	
2.13. Studija za proizvodnju i pakovanje prirodne i mineralne vode	Nema ficea				29,87	
2.14. Studija o mogućnostim gradnje mini hidroelektrane – područje Općine Vareš	Određivanje lokacije za izgradnju mini hidrocentrale	Vareš	Opština Vareš, SERDA, ministarstva	90.000 KM	30,33	
2.15. Određivanje lokacija za postavljanje ski liftova	Određivanje lokacija za postavljanje ski liftova	Vareš	Općina Vareš, SERDA, preduzetnici	120.000 KM	29,13	

4.3. Sektor 3: Turizam

4.3.1. Situacija i problemi u sektoru

Sarajevska makroregija ima potencijal da postane značajni turistički centar. Posjeduje potencijal za razvoj i prirodnog i kulturnog turizma, ali još uvijek ne postoji u potpunosti skrojena vizija o tome kako isto postići. Stoga, preduzeće se aktivnosti kako bi se napravila jedna sveobuhvatna i koherentna strategija za razvoj turizma u regiji i razvoj regionalne marketinške politike. Zbog ogromnih potencijala za razvoj turizma kao jedne od vodećih regionalnih industrija, logično je da SERDA, kao osnovna regionalna razvojna institucija, izvrši sve aktivnosti vezane za ovaj sektor.

Regija ima veliki potencijal za razvoj nekih aspekata turizma (zimski turizam, ruralni turizam i istorijski spomenici) koji se zasnivaju na prelijepoj i netaknutoj prirodi sa jedinstvenim odlikama (hrana, arhitektura, običaji, itd.) sportski objekti, Olimpijski imidž, istorijsko nasljeđe, blizina mora i ostale jedinstvene istorijske destinacije (Mostar, Travnik, Blagaj, itd) kao i religijska hodočašća kao što su Međugorje i Prusac, itd. Postoji rastući tren potražnje za takve vrste turizma u svijetu tako da se ove prilike mogu iskorisiti kako bi se privukli turisti.

Regija je veoma bogata izvornim istorijskim nasljeđem i prirodnim atrakcijama (kao što su planine, izvori termalne vode itd.). Postoje objekti i mjesta koja imaju veliku istorijsku i kulturnu vrijednost, tj. ove destinacije su istinski krajolici bosanske kulture. Na žalost, ne postoji odgovarajuće upravljanje ovim atrakcijama i mjestima. Neophodno je da se ista sačuvaju kako bi se zaštitio regionalni identitet i povećalo regionalno samopoštovanje. U isto vrijeme, imidž Olimpijske regije nije tretiran na odgovarajući način.

4.3.2. Očekivani rezultati i indikatori

Očekivani rezultati:

- Uspostavljanje turizma kao jedne od vodećih industrija u regiji
- Povećan kvalitet tržišnog pristupa
- Povećan broj turističkih objekata i lokacija
- Povećan broj turista
- Zaštićeno izvorno istorijsko nasljeđe i prirodne lokacije
- Informatizacija turističkih centara.

Indikatori:

- Porast BDP i izmjene u njegovoj strukturi
- Nivo promocije turističkih lokacija
- Broj novih turističkih lokacija
- Povećati prihod turističkih preduzeća
- Rast broja uposlenih u turizmu
- Kvalitet života u zajednici.

4.3.3. Okvir i sredstva za implementaciju

Okvir za implementaciju projekata je od 2 do 24 mjeseca.

Sredstva za implementaciju su specifična za svaki pojedinačni projekat i detaljno su utvrđena za svaki projekat. Generalno govoreći, sredstva za implementaciju, osim angažovanja finansijske podrške od strane kvalifikovanih institucija, su specifična znanja.

4.3.4. Projekti

(Pogledati listu projekata na slijedećoj stranici)

4.3.5. Pretpostavke i rizici

Pretpostavke su definisane za svaki projekat zasebno ali bez proaktivnog učešća agencije SERDA kao osnovne institucije i svih ostalih srodnih partnera (npr. lokalnih razvojnih agencija, opština, ministarstava, vlada, poslovnih udruženja, NVO, itd.) svaki od ovih projekata je visoko rizičan.

Rizici projekata, osim gore navedenog nedostatka podrške od strane odgovarajućih institucija mogu biti loše upravljanje projektima, nekvalifikovan projekt menadžer i članovi tima, nedostatak uključenosti ključnih interesnih strana.

Politički rizici u širem smislu nisu razmatrani.

4.3.6. Preporuke

Svi projekti koji imaju iznad 32,30 poena su vrijedni poduzimanja. Pet projekata ispunjavaju zahtjeve.

Lista projekata – Sektor: Turizam

Naziv projekta	Kratki opis	Lokacija	Implementatori i partneri	Finansijska vrijednost	Brij bodova	Komentari
3.1. Razvoj eko turizma u Trnovu	Razvoj eko turizma	Trnovo	Fondacija lokalne demokratije Opština Trnovo SERDA	1.500.000 KM	34,36	
3.2. Prirodni park Skakavac	Obezbjedivanje opreme za područje prirodnog parka	Centar, Stari Grad	JKP Sarajevo šume, SERDA, Općine Centar Stari Grad	200.000 KM	34,13	
3.3. Identifikacija autentičnih turističkih i zantaskih sadržaja	Doprinos razvoju turizma	Foča	“Ornamenti” Poslovno udruženje za promociju turizma i zanatstva Opština Foča	120.000 KM	32,93	
3.4. Vidikovci grada Sarajeva	Odabir i priprema lokacija	Centar, Stari Grad	Turistička zajednica KS JKP Park Općine Centar i Stari Grad	200.000 KM	32,36	
3.5. Ekologija – preduslov za turizam	Poboljšanje turističke ponude u opštinama Gornjedrinske regije	Opštine gornjeg Podrinja	Opštinska razvojna agencija Rudo Hidrocentrala Višegrad i područje gornjedrinskih opština	250.000 KM	32,36	
3.6. Izrada urbanističkog razvojnog plana za SC Poljana	Izrada urbanističkog razvojnog plana	Fojnica	Općina Fojnica Medicinski centar za rehabilitaciju Turistička zajednica SBK	100.000 KM	32,13	
3.7. PROL (Prokoško jezero)	Čišćenje šireg područja Prokoškog jezera	Fojnica	Triton Fojnica KZP Šćona RRC Reumal	180.000 KM	31,57	
3.8. Etno selo Trebević	Odabir lokacije i gradnja etno sela	Pale	Opština Pale SERDA	150.000 KM	31,21	
3.9. Botanički prirodni park	Razvoj turizma kroz novu turističku ponudu	Foča-Ustikolina	Općina Foča-Ustikolina	57.471 KM	30,64	
3.10. Čišćenje obala rijeka Drine i Čehotine	Čišćenje obala rijeka Drine i Čehotine i podizanje eko svijesti	Foča	Opština Foča	60.000 KM	30,27	
3.11. Etno selo u blizini pećine	Izgradnja etno sela sa vodenicom	Pale	Opština Pale SERDA	80.000 KM	30,14	
3.12. Finansiranje idejnog projekta za arheološki park Debelo Brdo	Uspostavljanje arheološkog parka	Centar, Stari Grad, Novo Sarajevo, Istočno Novo Sarajevo	Komisija za zaštitu nacionalnih spomenika B&H	60.000 KM	29,93	
3.13. Ski staza u Goranima u Visokom	Obilježavanje ski staze i gradnja ski liftova	Visoko	Planinarsko društvo Visočica i Općina Visoko	40.000 KM	29,93	
3.14. Studija izvodljivosti za izgradnju luke za male čamce	Studija izvodljivosti za izgradnju luke za male čamce	Višegrad	Opština Višegrad, JKP Višegrad Spotsko udruženje, Touristička organizacija Eko društvo	100.000 KM	29,86	

3.15. Studija za razvoj seoskog turizma u SMR	Razvoj koncepta razvoja ruralnog turizma	SMR	Turistička zajednica KS	150.000 KM	29,50	
3.16. Turistička zajednica Drina-Tara	Poboljšanje turističke ponude	Regija gornjeg Podrinja	REDRIN SERDA	300.000 KM	29,40	
3.17. Predinvesticijska studija pod nazivom : “Pale – Turistička Gondola“	Predinvesticijska studija izvodljivosti	Pale	SERDA	100.000 KM	29,29	
3.18. Studija razvoja kulturnog turizma u sarajevskoj regiji	Definisanje koncepta kulturnog turizma	SMR	Turistička zajednica KS	200.000 KM	28,86	
3.19. Prokoško jezero – prirodni park i poznata turistička destinacija	Izrada razvojnog plana za zaštićena područja i promociju turističkih potencijala	Fojnica	Eko društvi Fojnica, Općina Fojnica, BiH Arhitektonski institut	40.000 KM	28,79	
3.20. Izgradnja infrastrukture u pećini Orlovača	Razvoj infrastrukture na Jahorini i poboljšanje kvaliteta turističke ponude	Pale	Kulturni centar Pale, Opština Pale Ministarstvo trgovine i turizma RS, SERDA	1.950.000 KM	28,57	
3.21. Autentični suveniri SMR-a	Kvalitetna prezentacija gradskih i regionalnih suvenira	Sarajevo	Turistička zajednica KS	80.000 KM	28,21	
3.22. Izgradnja turističkog rekreativnog kampa	Gradnja kampa u okviru prirodnog parka	Foča	Savjet mladih Foča i Opština Foča	200.000 KM	28,07	
3.23. Strategija razvoja turizma Jahorinsko-Romanijske regije	Izrada strategije turističkog razvoja	Istočno Sarajevo		55.000 KM	27,73	
3.24. Uspostavljanje intraneta u turističkim turističkim informativnim centrima	Brži pristup informacijama i lakše upravljanje sa većim nivoom komunikacije	Sarajevo	Turistička zajednica KS	300.000 KM	27,50	
3.25. Studija o turističkim potencijalima u Fojnici	Izrada studije o turističkom potencijalu	Fojnica	Općina Fojnica Turistička zajednica SBK Medicinski rehabilitacijski centar	30.000 KM	27,36	
3.26. ICT i novi tržišni trendovi u kantonalnom turističkom regionu	Uvođenje infor kompjuterskih stanica	Kanton Sarajevo	Turistička zajednica KS	120.000 KM	27,36	
3.27. Uspostavljanje intraneta u turističkim kancelarijama	Brži pristup informacijama i lakše upravljanje sa većim nivoom komunikacije	Sarajevo	Turistička zajednica KS	300.000 KM	26,93	

4.4. Sektor 4: Razvoj ljudskih resursa – Zapošljavanje

4.4.1. Situacija i problemi u sektoru

Regiju karakteriše visoka stopa nezaposlenosti iako sivo tržište koristi izvjestan dio ljudi koji se službeno vode kao nezaposleni.

Pored običnog obrazovnog sistema, potrebno je da se uspostavi i stalni obrazovni sistem koji je zasnovan na konceptu cjeloživotnog (odraslog) učenja. Ove dvije vrste institucija treba da stvore različite kurseve sa različitim nastavnim planom i različitim formatima kako bi se popunile praznine između ponude i potražnje. Neophodno je da ova vrsta institucije ima dobre veze sa centrima za zapošljavanje. Ista bi trebalo da ima poziciju fokusne tačke koja prepoznaje potrebe za stručno obrazovanje. Centri za stručno obrazovanje se posebno trebaju fokusirati na to da ponude različite kurseve iz menadžmenta i preduzetništva, podrške mikro biznisima, MSP i poduzetnicima. Ove vrste kurseva bi trebale da ponude specifična i odgovarajuća znanja preduzetnicima stimulišući ih da osnuju nova preduzeća kao i to da poboljšaju znanja menadžera mikrobiznisa, MSP-a i ostalih poslovnih stručnjaka. Većina opština bi trebalo da osnuje ove vrste institucionalnih centara i kreira jednu mrežu kao i dijeljenje svih vrsta resursa.

4.4.2. Očekivani rezultati i indikatori

Očekivani rezultati :

- Uravnotežena ponuda i potražnja na tržištu rada
- Poboľjšano znanje
- Stimulisanje preduzetničkog duha
- Uspješniji biznisi

Indikatori:

- Stopa zaposlenosti
- Broj preduzeća.
- Broj institucija koje nude obrazovne usluge
- Broj osoba koje su završile dodatnu edukaciju.

4.4.3. Vremenski okvir i sredstva za implementaciju

Okvir za implementaciju projekata je od 1 do 18 mjeseci.

Sredstva za implementaciju su specifična za svaki pojedinačni projekat i utvrđena su detaljno za svaki projekat. Generalno govoreći, sredstva za implementaciju, pored učešća finansijske podrške od strane kvalifikovanih institucija, su takođe i specifična znanja.

4.4.4. Projekti

Naziv projekta	Kratak opis	Lokacije	Implementatori i partneri	Finansijska vrijednost	Bodovi	Komentar
4.1. Priprema strategije upravljanja ljudskim resursima u 14 opština/općina SMR-a	Organizovanje modula treninga i održavanje treninga	SMR	Izbor plus, SERDA	110.000 KM	34,00	
4.2. Osnivanje Edukativnog centra za potencijalne poduzetnike	Osnivanje Edukativnog centra i baze podataka	Sarajevo	ACIPS	220.000 KM	33,43	
4.3. Uspostavljanje kapaciteta ljudskih resursa u području javnog i privatnog partnerstva u SMR	Organizovanje i provođenje interaktivnih radionica kako bi se poboljšalo znanje i vještine strateškog planiranja	SMR	Izbor plus, SERDA	125.000 KM	33,43	
4.4. Moderni edukativni centar za poljoprivredu sa laboratorijom i bibliotekom	Osnivanje modernog centra za poljoprivredu	Goražde	Poljoprivredna zadruga Agropodrinje SERDA, Vlada BPK	450.000 KM	33,00	
4.5. Tranzicija od konvencionalne ka organskoj poljoprivredi, opštine Trnovo, Ilijaš, Visoko, Novo Sarajevo	Uvođenje organske poljoprivrede	Sarajevo	ECON	105.000 KM	31,22	
4.6. Profesionalna terapija i obrazovanje za korisnike Zdravstvenog i socijalnog centra Nahorevo - Sarajevo	Poboljšanje poslovanja Centra	Sarajevo	ECON	151.700 KM	30,44	
4.7. PCM za institucije u SMR-u	Edukativni treninzi za uposlenike institucija u oblasti projektnog menadžmenta	SMR	SERDA, Opštine/općine SMR	40.000 KM	30,44	
4.8. Obrazovanje eksperata i proizvođača u poljoprivrednoj proizvodnji	Povećanje nivoa obrazovanja poljoprivrednika	KS	Privredna komora KS Ministratstvo privrede Opštine	60.000 KM	30,13	
4.9. IT poslovna edukacija	Povećanje IT znanja	SMR	Privredna komora KS	70.000 KM	29,88	
4.10. Povećanje kompjuterskog obrazovanja u SMR	Trening sa korištenjem metodologije ECDL programa	SMR	SERDA, Opštine/Općine SMR i VTPK	570.000 KM	29,00	
4.11. Obrazovanje uposlenika u oblasti hotelijerstva, ugostiteljstva i turističkih vodiča / Općina Fojnica	Obrazovanje uposlenika	Fojnica	Općina Fojnica, Medicinski centar za rehabilitaciju	70.000 KM	27,88	
4.12. Razvoj resursa u opštinama za podršku MSP-a u primjeni i certifikaciji u skladu sa međunarodnim standardima (ISO 9001 and HACCP)	Nema ficeha				27,88	

4.13. Centar za podršku inovatorima u B&H	Osnivanje Centra za podršku inovatorima u B&H	Istočno Sarajevo	MISSYS doo Sarajevo	280.000 KM	27,67	
4.14. ICT Cluster	Osnivanje ICT klastera	SMR	Privredna komora KS	70.000 KM	27,38	
4.15. Obrazovanje u oblasti plastične proizvodnje	Edukacija poljoprivrednika	Vogošća		5.000 KM	27,11	
4.16. Edukacija u oblasti racionalnog iskorištavanja plantažnog rastinja i prerada ljekovitog bilja	Edukacija poljoprivrednika	SMR	Udruženje Ljekovito bilje	200.000 KM	26,50	
4.17. EU Direktive – smjernice za preduzetnike 3 i EU Direktive – Smjernice za preduzetnike 4	Povećanje svijesti privatnog sektora o EU programima	SMR	Privredna komora KS	34.000 KM	26,13	
4.18. Povećanje kapaciteta Ekonomskog instituta Ekonomskog fakulteta u Istočnom Sarajevu	Angažovanje novog osoblja i obučavanje postojećeg	Pale	Ekonomski fakultet , Opština Pale, SERDA	100.000 KM	25,78	
4.19. EU programi pomoći BiH – tri ciklusa radionica za poslovne ljude	Povećanje svijesti privatnog sektora o EU programima	SMR	Privredna komora KS	25.000 KM	24,63	
4.20. Pобољшanje institucionalnih usluga	Uspostavljanje veza između opštine i lokalnih ureda	Hadžići, Pazarić, Tarčin		30.000 KM	23,63	
4.21. Edukacija uposlenika ekonomskih organizacija u oblasti komunikacija, organizacije vremena i prevencije stresa	Organizacija i provođenje treninga	SMR			19,00	
4.22. Nezavisan život osoba sa mentalnim poteškoćama u lokalnoj zajednici sa podrškom od strane institucijskih službi	Integracija korisnika instituta u društvo	Fojnica	Institut za brigu o osobama sa poteškoćama u razvoju Fojnica Općina Fojnica	400.000 KM		Ažurirani projekat nije dostavljen

4.4.5. Pretpostavke i rizici

Pretpostavke su definisane za svaki pojedinačni projekat ali bez proaktivnog učešća Agencije SERDA kao osnovne institucije i svih odgovarajućih partnera (npr. lokalnih razvojnih agencija, opština, ministarstava, vlade, poslovnih udruženja, NVO-a, itd.), svaki od ovih projekata je veliki rizik.

Rizici za projekte osim gore navedenog nedostatka podrške odgovarajućih institucija, mogu biti loše upravljanje projektima, nekvalifikovani projektni menadžeri i članovi tima, nedostatak podrške ključnih interesnih strana.

Politički rizici u širem smislu nisu razmatrani.

4.4.6. Preporuke

Svi projekti koji imaju iznad 31 poen su vrijedni poduzimanja. Pet projekata ispunjava zahtjeve.

4.5. Sektor 5: Razvoj regionalne infrastrukture

4.5.1. Situacija i problemi u sektoru

Fizička infrastruktura u širem smislu je takođe dio poslovne infrastrukture. Fizička infrastruktura podrazumijeva saobraćajnu infrastrukturu, komunikacijsku i mrežnu infrastrukturu, komunalnu infrastrukturu kao i poslovnu infrastrukturu.

Ne postoji sumnja da infrastruktura igra jednu važnu ulogu kada je riječ o privlačnosti regije za biznise. Situacija u regiji je okarakterisana kao ne tako dobra u smislu svih vrsta gore pomenute fizičke infrastrukture.

Kako bi se stvorila jedna ekološki zdrava okolina neophodno je slijediti i prihvatiti regulative i standarde Evropske unije. Najvažnija pitanja koja su u vezi sa ovim ciljem su povećan nivo ekološke svijesti, upravljanje otpadom i vodama, izgradnja otpadnih deponija, recikliranje otpada, izgradnja vodenih kolektora, pročišćavanje kanalizacije i certifikacija ekoloških poljoprivrednih oblasti. Sva ova pitanja su diektno u vezi sa kvalitetom života.

4.5.2. Očekivani rezultati i indikatori

Očekivani rezultati:

- Poboľšana saobraćajna infrastruktura
- Poboľšana komunalna infrastruktura
- Povećana konkurentnost preduzeća u regiji
- Povećana ekološka svijest
- Smanjen nivo zagađenosti
- Uvođenje ekološki zdravih standarda
- Bolje upravljanje otpadom i vodama
- Pročišćavanje otpadnih voda
- Povećana ekološka svijest među ljudima

Indikatori:

- Niži troškovi prevoza
- Dužina i kvalitet lokalnih puteva
- Dužina novoizgrađenih lokalnih puteva
- Dužina rekonstruisanih lokalnih puteva
- Broj korisnika svih vrsta infrastrukture
- Nivo zagađenosti
- Kvalitet života u zajednici.

4.5.3. Vremenski okvir i sredstva za implementaciju

Vremenski okvir za implementaciju projekata je od 12 do 36 mjeseci.

Sredstva za implementaciju su specifična za svaki pojedinačni projekat i utvrđena su detaljno za svaki projekat. Generalno govoreći, sredstva za implementaciju, pored učešća finansijske podrške od strane kvalifikovanih institucija, su takođe i specifična znanja.

4.5.4. Projekti

(pogledati listu projekata na slijedećoj strani)

4.5.5. Pretpostavke i rizici

Pretpostavke su definisane za svaki pojedinačni projekat ali bez proaktivnog učešća Agencije SERDA kao osnovne institucije i svih ostalih odgovarajućih partnera (lokalnih razvojnih agencija, opština, ministarstava, vlada, poslovnih udruženja, NVO-a, itd.) svaki od ovih projekata je veliki rizik.

Rizici projekata, pored gore navedenog nedostatka podrške od strane odgovarajućih institucija, mogu biti loše upravljanje projektom, nekvalifikovani projektni menadžeri i članovi tima, nedostatak angažovanja ključnih interesnih strana.

Politički rizici u širem smislu nisu razmatrani.

4.5.6. Preporuke

Svi projekti koji imaju iznad 31,90 su vrijedni poduzimanja. Pet projekata ispunjava zahtjeve.

Lista projekata – Sektor: Razvoj regionalne infrastrukture

Naziv projekta	Kratak opis	Lokacije	Implementatori i partneri	Finansijska vrijednost	Bodovi	Komentari
5.1. Priprema studije: "Presjek i identifikacija prioriteta u oblasti sistema upravljanja otpadom u SMR"	Analiza situacije i uspostavljanje reda prioriternih projekata	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	33,00	
5.2. Priprema studije koja će definisati prioritne projekte fizičke infrastrukture u SMR	Analiza stanja i uspostavljanje reda prioriternih projekata	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	32,14	
5.3. Uspostavljanje regionalne deponije	Izgradnja moderne deponije sa preradom i recikliranjem otpada	Breza	SERDA	2.000.000 KM	32,00	
5.4. Priprema studije za rješavanje problema snabijevanja vodom u SMR	Analiza stanja i uspostavljanje reda prioriternih projekata	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	32,00	
5.5. Izgradnja vodovodne linije Fojnica – Kiseljak	Izgradnja vodovodne linije	Fojnica i Kiseljak	Općine Fojnica i Kiseljak	17.000.000 KM	31,92	
5.6. Definisane prioritnih projekata u oblasti upravljanja otpadom u SMR	Analiza stanja i uspostavljanje reda prioriternih projekata	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	31,86	
5.7. Izgradnja puta Pale – Mesići - Stambolčić tunel	Izgradnja puta i tunela	Pale, Pale-Prača, Rogatica	JP Putevi RS, Agencioja za puteve FBiH, SERDA	95.000.000 KM	31,00	
5.8. Priprema studije koja će definisati prioritnu putnu infrastrukturu u SMR	Analiza stanja i uspostavljanje reda prioriternih projekata	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	31,00	
5.9. Priprema studije: "Zaštita okoliša u SMR"	Analiza stanja i uspostavljanje reda prioriternih projekata	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	30,86	
5.10. Rekonstrukcija regionalnog puta R444a Vareš – Kraljeva Sutjeska, Pogar – Luke dionice	Rekonstrukcija regionalnog puta	Vareš	Ministarsvo saobraćaja i komunikacija ZDK	3.000.000 KM	29,27	
5.11. Priprema studije koja će definisati prioritne projekte fizičke infrstrukture u SMR kao podrška razvoju turizma	Analiza stanja i uspostavljanje reda prioriternih projekata	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	28,57	
5.12. Izgradnja puta Mesići – Prača – Istočno Sarajevo – Sarajevo	Izgradnja puta	Pale, Pale-Prača	Agecnija za puteve		28,45	
5.13. Priprema studije koja će definisati projekte regulisanja vodovodnih linija u SMR	Analiza stanja i uspostavljanje reda prioriternih projekata	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	28,14	
5.14. Rekonstrukcija regionalnog puta R444. Podlugovi – Breza – Vareš – Podkamensko	Rekonstrukcija regionalnog puta	Vareš	Ministarsvo saobraćaja i komunikacija ZDK	5.000.000 KM	27,82	
5.15. Priprema studije: "Definisane prioritnih javnih rasvjeta u SMR"	Analiza stanja i uspostavljanje reda prioriternih projekata	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	26,57	
5.16. Priprema studije za odabir projekata podrške proizvodnji u SMR	Priprema studije opravdanosti za izgradnju nedostajuće opštinske infrastrukture	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	26,14	

5.17. Izrada studije pod nazivom : "Turistički znakovi u SMR"	Analiza stanja i uspostavljanje reda prioriternih projekata	SMR	Specijalizovane naučne i istraživačke institucije	100.000 KM	25,00	
---	---	-----	---	------------	-------	--

5. Zaključci

5.1. Međusektorski projekti

Samo izvjestan broj projekata iz sektora 5 – Razvoj regionalne infrastrukture i sektora 2 – Ekonomija – Preduzetništvo – MSP su međusektorski projekti u smislu da projekti iz ovih grupa stvaraju ekonomsku infrastrukturu i ostale vrste infrastrukture koje će koristiti sve organizacije, institucije i sektori u stvarnom životu.

Lista međusektorskih projekata:

Sektor 2: Uspostavljanje klastera u SMR; izgradnja industrijske zone Luka Ilijaš; izgradnja infrastrukture za industrijsku zonu Breza; stvaranje uslova za poslovnu zonu Droškovac.

Sektor 5: Izrada studije za definisanje prioriternih infrastrukturnih projekata za podršku razvoju turizma u SMR; rekonstrukcija regionalnog puta R444 Podlugovi – Breza – Vareš – Podkamensko; izgradnja puta Pale – Mesići i Stambolčić tunela; rekonstrukcija regionalnog puta R444a Vareš – Kraljeva Sutjeska, Pogar – Luke dionice; izgradnja puta Mesići – Prača – Istočno Sarajevo – Sarajevo; definisanje prioriternih projekata u oblasti upravljanja otpadom u SMR.

5.2. Međuregionalni projekti

Ustvari, ne postoji projekat koji ima karakter međuregionalnog projekta, gdje se pod međuregionalnim projektima podrazumijevaju projekti koji su povezani sa projektima iz ostalih regija Bosne i Hercegovine.

S druge strane, zbog mnogo sličnosti između regija, neki regionalni projekti mogu biti dobri primjeri za slične projekte u ostalim regijama, i sa te tačke gledišta ovi projekti se mogu posmatrati kao međuregionalni projekti.

5.3. Projekti – preduslovi za druge projekte

Naime, skoro svi projekti su nezavisni u smislu da ne postoje konačni preduslovi za druge projekte. Logično je da postoji povezanost između različitih projekata ali ne u smislu da svaki projekat treba da počne prije završetka ostalih projekata sa liste definisanih projekata.

5.4. Slične grupe projekata

Pored grupisanja projekata u pet sektora, predloženi projekti mogu takođe biti grupisani u slijedeće slične grupe:

- projekti izgradnje kapaciteta
- industrijski projekti
- preduzetnički projekti
- ekološki projekti
- socijalni i zdravstveni projekti,
- kulturni projekti, itd.

6. Popis ključnih projekata

Popis ključnih projekata daje pregled glavnih projekata za svaki od pet ključnih sektora intervencije kao što su rangirani od strane članova sektorskih radnih grupa.

6.1. Poljoprivreda i ruralni razvoj

6.1. Sektor:	Poljoprivreda i ruralni razvoj		
Prioritetni cilj:	1.1. Razvoj poljoprivrednog sektora u regiji		
Mjera:	1.1.2. Osigurati distribuciju proizvoda proizvedenih u regiji		
Naziv projekta:	1.1. Iskorištenje i prerada ljekovitog bilja, šumskog voća, gljiva i ostalih vrsta voća.		
Lokacije projekta:	Olovo-Breza-Ilijaš		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija razvoja poljoprivrede • Zakon o šumama • Zakon o prostornom planiranju 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Buying up and processing the medicinal herbs and exporting it. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Stanovnici ruralnih područja • Poljoprivredne zadruge • Udruženja 		
Kratak opis projekta	Angažovanje velikog broja ljudi u sakupljanju ljekovitog bilja u regiji koju pokriva SERDA		
Očekivani rezultati	✓ Upošljavanje 7-8 ljudi u preradi ljekovitog bilja i većeg broja ljudi iz ruralnih područja za neke dodatne aktivnosti.		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Otkup i uzgoj ljekovitog bilja • Prerada • Certificiranje – sa organskim certifikatom • Pakovanje čaja od brusnice i borovnice 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	6	Procijenjena vrijednost (KM)	20,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donator: SERDA	Lokalno sufinansiranje: Kanton	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Poljoprivreda i ruralni razvoj		
Prioritetni cilj:	1.1. Razvoj poljoprivrednog sektora u regiji		
Mjera:	1.1.2. Osigurati distribuciju proizvoda proizvedenih u regiji		
Naziv projekta:	1.2. Poljoprivredna zadruga "Centar"		
Lokacije projekta:	Opština Centar, Opština Stari Grad, Opština Vogošća, Opština Novo Sarajevo		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • PRSP strategija • Studija razvoja područja Kantona/ u izradi Zavod za planiranje, Poljoprivredni fakultet. • Projekcija razvoja poljoprivredne proizvodnje u Kantonu Sarajevo do 2010 godine. 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje i organizovanje saradnje i tržišno orijentisana poljoprivredna proizvodnja (mini-farme, seoske farme, organizovan otkup), • Razvoj ruralnog i planinskog turizma (razvoj i kategorizacija smještajnih kapaciteta i uvođenje standarda EUROGITES 2005) • Razvoj etno zanata (proizvodi od drveta, vune i grnčarije), • Promocija brendiranja 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Stanovnici ruralnih područja u opštinama Centar i Stari Grad • Potrebe stanovnika za ovom vrstom odmora i korištenje slobodnog vremena • Dodatna ponuda za strane goste i turiste 		
Kratak opis projekta	Organizovanje poljoprivrednika u zadruge. Razvoj farm i seoskih farmi. Povezivanje proizvođača mlijeka. Razvoj individualne proizvodnje u segmentima (mliječni proizvodi, med, domaći džemovi, ljekovito bilje i gljive). Kategorizacija smještajnih kapaciteta koji će biti registrovani u turističkom birou zadruge. Razvoj etno zanata. Prioritet je osigurati organizovani otkup mlijeka od strane Milkosa. Organizovanje sajma u Nahorevu. Proizvodnja u ruralnim područjima (poljoprivredna, zantsja, prehrambena).		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Održivi razvoj ruralnih područja ✓ Nova radna mjesta ✓ Pozitivan uticaj na urbani dio grada ✓ Uravnotežen razvoj opština Centar i Stari Grad 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Osnivanje i registrovanje poljoprivredne zadruge • U toku je izgradnja objekta zadruge (kraj avgusta 2006.) • Opremanje objekta (pripreme u toku za nabavku mobiljara) • Tehničko opremanje finansijski nepokriveno • Nabavka mašinskog prstena u ovom momentu nije obezbjeđena • U toku jeseni planira se početak otkupa mlijeka, edukacija seoskog stanovništva o mogućnostima razvoja seoskog turizma, početak kategorizacije seoskih domaćinstava, novi prijem kooperanata (trenutno 35 kooperanata) 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija: Sudski registrovana zadruga, objekat zadruge je u izgradnji.		
Trajanje (mjeseci)	24	Procijenjena vrijednost (KM)	1,000,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donator: 500,000	Lokalno sufinansiranje: Općina Centar 400,000 Kanton 100,000	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Poljoprivreda i ruralni razvoj		
Prioritetni cilj:	1.1. Razvoj poljoprivrednog sektora u regiji		
Mjera:	1.1.1: Stimulisanje razvoja malih farmi		
Naziv projekta:	1.3. Proizvodnja hrane		
Lokacije projekta:	Ekonomija Malkoč Fojnica		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)			
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> Proizvodnja jaja, mlijeka, sira, mesa za vlastite potrebe uz radon angažovanje osoba sa posebnim potrebama kao I osoba sa umanjenom radnom sposobnošću. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> Mentalno invalidna lica teške, teže, umjerene I lakše retardacije kao I lica sa psihičkim oboljenjima koja se nalaze na trajnom smještaju u Zavodu (ukupno oko 470 korisnika) sa cijelog područja R BiH. 		
Kratak opis projekta	Na vlastitom imanju Malkoč u površini od oko 7,00 hektara poljoprivrednog zemljišta od čega je oko 70% obradivo traktorom planiramo formirati male farme koka nosilja, koza, teladi I pilića u cilju obezbjeđenja sigurnog izvora kvalitetne hrane te stvaranja boljeg standarda šticećenika I zaposlenika		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Očekivani rezultati I efekti ovog projekta su odmah mjerljivi I vidljivi jer se radi o proizvodima koje će konzumirati šticećenici našeg Zavoda, a eventualno viškove možemo plasirati na tržištu, a imamo I one efekte koji se nemogu odmah izmjeriti ali su itekako značajni kao što su edukacija, socijalizacija, radni angažman lica koja se nalaze na smještaju u Zavodu itd.. 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Infrastruktura: ograda imanja, dovod vode I struje, Izgradnja objekata za šticećenike I staja za koze I živinu, Oprema objekata, Nabavka stada, Nabavka hrane za stada. Vlastita samoodrživost Proizvodnja jaja, mlijeka, sira, mesa za vlastite potrebe.		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	6	Procijenjena vrijednost(KM)	524,095
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: DA	Lokalno sufinansiranje: DA – 80,000	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Poljoprivreda i ruralni razvoj		
Prioritetni cilj:	1.1. Razvoj poljoprivrednog sektora u regiji		
Mjera:	1.1.1: Stimulisanje razvoja malih farmi		
Naziv projekta:	1.4. Razvoj samoodržive proizvodnje organske hrane		
Lokacije projekta:	Sarajevski ekonomski region (Kanton Sarajevo, Općina Trnovo, Mjesna zajednica Šabići).		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> Sastavni dio razvoja Općine Trnovo 2003-2006 koju je izradila SERD-a u saradnji sa Općinom Trnovo i EU kao konsultantom, a finansirana sredstvima EU. 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> Glavni cilj projekta je omogućiti samoodrživi opstanak Unapredjenje razvoja poljoprivrednog sektora kroz povećanje broja proizvođača uzgajivača organske hrane Očuvanje identiteta i standardizacije kvaliteta proizvoda Udruživanje poljoprivrednika u zadrugu Osiguranje otkupa svih proizvoda. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> Direktni korisnici: sadašnji stanovnici kao i prijeratni stanovnici MZ Šabići Indirektni korisnici svi poljoprivredni proizvođači u Općini Trnovo, stanovnici Kantona Sarajevo i regije. 		
Kratak opis projekta	Lokalni prirodni resursi MZ Šabići i regije: nezagađeno zemljište, zbog nepostojanja industrijskih, niti drugih zagađenja i veliki prirodni potencijali čiste i pitek vode, omogućavaju proizvodnju ekološke, odnosno zdrave organske hrane. Projektom se omogućava edukacija određenog broja stanovnika MZ Šabići o značaju organske poljoprivrede, standardima i načinima proizvodnje organske hrane.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Educirani proizvođači organske poljoprivrede u skladu sa važećim standardima ✓ Unapređenje poljoprivredne proizvodnje u regiji ✓ Obezbeđeni uslovi za samoodrživu organsku proizvodnju ✓ Obezbeđen samoodrživi ekonomski opstanak ✓ Obezbeđen plasman proizvoda organske poljoprivrede 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Edukacija stanovništva na temu proizvodnje organske poljoprivrede: hrane meda i ljekobilja. Dodjela sredstava za 55 korisnika u svrhu bavljenja organskom proizvodnjom meda, povrća i ljekobilja Formiranje zadruge od svih korisnika projekta i proizvođača Izgradnja objekta otkupne stanice sa nužnom opremom Certificiranje organske proizvodnje i praćenje kvaliteta iste Otvaranje prodavnica u Sarajevu i na Bjelašnici za prodaju organske certificirane hrane Potpisivanje ugovora o otkupu kompletne proizvodnje. 		
Status pripreme projekta	Technical documentation		
Trajanje (mjeseci)	12	Procijenjena vrijednost (KM)	375,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: Vlada Katalonije preko Katalonske agencije za saradnju i razvoj, Evropska Unija	Lokalno sufinansiranje: Trnovo i SERDA.	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Poljoprivreda i ruralni razvoj		
Prioritetni cilj:	1.1. Razvoj poljoprivrednog sektora u regiji		
Mjera:	1.1.1: Stimulisanje razvoja malih farmi		
Naziv projekta:	1.5. Proizvodnja prerađevina od voća na tradicionalan način u seoskim domaćinstvima.		
Lokacije projekta:	Bosansko-Podrinjski kanton Goražde (Goražde, Foča-Ustikolna, Pale-Prača)		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija razvoja BPK-a Goražde • Strategija razvoja poljoprivrede FBiH 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Angažovanje radne snage na selu, uz potpunije i racionalnije korištenje proizvedenog voća u domaćinstvima s ciljem da se postigne visok kvalitet i sačuva prirodnost proizvoda namjenjen domaćem i stranom tržištu. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Ciljna grupa je domicilno stanovništvo na selu i povratnici koji bi na ovaj način obezbjedili egzistenciju, te osigurali siguran plasman svojih proizvoda kroz brend "Zdrava hrana". 		
Kratak opis projekta	Svrha ovog projekta je da organizovano i sistemski podigne nivo poljoprivredne proizvodnje i maksimalno iskoristi prirodne resurse. Proizvodnja prerađevina od voća na tradicionalan način podrazumjeva preradu vlastitog voća koje nije hemijski tretirano korištenjem jednostavne tehnološke opreme koje svako domaćinstvo može priuštiti.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Profitabilnost u proizvodnji i preradi voća, ✓ Povećanje izvoza ovih proizvoda u EU ✓ Racionalno korištenje domaćih proizvodnih resursa, ✓ Zapošljavanje poljoprivrednika u svojim domaćinstvima (100 familija) 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Nabavka opreme • Upoznavanje proizvođača sa tehnologijom pripreme i prerade voća, • Praktična obuka • Stručni nadzor tehnologija u svim fazama proizvodnje. 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	12	Procijenjena vrijednost (KM)	100,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori:	Lokalno sufinansiranje: Opštine BP Kanton Goražde SERDA	Strani investitori:

6.2. Ekonomija – Preduzeća – MSP

6.1. Sektor:	Ekonomija – Preduzetništvo - MSP		
Prioritetni cilj:	1.2. Stimulisanje tradicionalne industrijske proizvodnje u regiji		
Mjera:	1.2.1. Restruktuiranje tradicionalne industrije i povećanje konkurentnosti		
Naziv projekta:	2.1. Uspostavljanje klastera u SMR		
Lokacija projekta:	SMR		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)			
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje konkurentnosti kompanija u SMR kroz udruživanje u klustere 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Ciljna grupa ovog projekta su mala i srednja preduzeća (MSP). Potrebe MSP vezane su za mogućnosti zajedničkog nastupa na stranim tržištima, većim poslovima, saradnji vezanoj za istraživanje i razvoj novih proizvoda i unapređenje tehnološkog nivoa proizvodnje, te kreiranje vrijednosnog lanca. 		
Kratak opis projekta	Projekat treba da identificira potencijalne klustere u SMR, te da inicira njihovo osnivanje. Projektom bi se finansijski podržalo osnivanje koordinacionog tjela klastera koje bi koordiniralo rad klastera i vršilo njegovu promociju i radilo na unapređenju produktivnosti, kvalitete proizvoda, i razvoju članova klastera		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uspostavljanje minimalno 2-3 klastera u SMR, povećanje produktivnosti, povećanje konkurentnosti članova klastera, zajednički nastup na stranom tržištu, povećanje prihoda MSP, povećanje zaposlenosti u MSP u SMR, pokretanje zajedničkih aktivnosti istraživanja i razvoja proizvoda, osnova za eventualno privlačenje nekih velikih kompanija u SMR koje bi se vezale za klaster. 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikacija potencijalnih klastera, izbor najperspektivnijih klastera, osnivanje koordinacionih tijela klastera, rad sa firmama u klasteru (definisanje potencijala za saradnju unutar klastera, definisanje proizvoda, kvalitete i količina, identifikacija razvojnih potreba članica klastera, podrška za zajednički nastup na stranom tržištu, studijske posjete, edukacija, poslovno savjetovanje za članice klastera itd. 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	36	Procijenjena vrijednost (KM)	1,000,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donator: EU, USAID, bilateralni donatori	Lokalno sufinansiranje: FBiH, Vlada Kantona, opštine.	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Ekonomija – Preduzetništvo - MSP		
Prioritetni cilj:	1.3. Razvoj regionalnog turističkog sektora		
Mjera:	1.3.2. Razvoj turističkih potencijala i turističkih proizvoda		
Naziv projekta:	2.2. Promovisanje i podsticanje marketinške orijentacije u poslovanju kompanija u SMR		
Lokacija projekta:	SMR		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)			
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Cilj projekta je podsticanje mjerama stvarati marketinški pristup upravljanja kompanijom, a time povećati konkurentnost proizvoda i usluga. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Ciljna grupa ovog projekta su mala i srednja preduzeća (MSP), klasteri, opštine SMR, strukovna udruženja od značaja za tehničko tehnološki razvoj privrede u SMR, npr. Udruženja inovatora, inženjera, informatičara i dr. 		
Kratak opis projekta	Projekat će podsticajnim mjerama graditi marketinški pristup ciljne grupe. U okviru projekta je definisan fond koji će služiti za marketinške/promotivne aktivnosti. MSP, klasteri i opštine i drugi članovi ciljne grupe će imati pristup ovom fondu koji će sufinansirati identifikovane marketinške potrebe korisnika, a koje direktno doprinose njihovoj marketinškoj orijentaciji a time i konkurentnosti. Ove aktivnosti će biti rađene na bazi strateških i poslovnih planova ciljnih grupa. Projekat je dugoročni i treba da u kontinuitetu, na godišnjem nivou, podržava ovu vrstu aktivnosti.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Povećanje konkurentnosti MSP, klastera, opština i drugih ✓ Usvajanje marketinškog pristupa prilikom vođenja kompanije ✓ Povećanje tržišnog udjela i ubrzaniji razvoj ciljne grupe ✓ Kreiranje novih radnih mjesta ✓ Kreiranje domaćih brendova. 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Formiranje fonda za marketinške aktivnosti ciljne grupe u SMR • Osnivanje kancelarije za podršku biznisu u okviru SERDA koja će koordinirati projekat • Formiranje liste aktivnosti koje će moći biti sufinansirani od strane projekta (izrada komunikacijske strategije, izrada knjige grafičkih standarda sa osnovama poslovne korespondencije, tržišno pozicioniranje i istraživanje, dizajn/redizajn proizvoda, izrada promotivnog materijala, strategije itd.) • Konsultantske pomoći za implementiranje predloženih aktivnosti • Uspostava sistema mjerenja efekata utrošenih sredstvima na konkurentnost, promet, tržišni udio, zaposlenost korisnika projekta SMR. 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	72	Procijenjena vrijednost (KM)	2,400,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: EU, USAID, bilateralni donatori	Lokalno sufinansiranje: Federacija, Kanton, Vlada, opštine	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Ekonomija – Preduzetništvo - MSP		
Prioritetni cilj:	1.1. Razvoj poljoprivrednog sektora u regiji		
Mjera:	1.1.4. Pобољшanje sistema za iskorštenje prirodnih resursa regije		
Naziv projekta:	2.3. Izrada studije izvodljivosti za pakovanje vode sa izvora Požarna		
Lokacija projekta:	Općina Fojnica, Prokos		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Projekat je u skladu sa strateškim ciljevima Općine Fojnica 		
Cilj(evi):	Izrada studije izvodljivosti za pakovanje vode		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Budući investitori koji ćer na osnovu studije, izraditi projekat za fabriku za pakovanje vode • Zapošljavanje nezaposlenih osoba 		
Kratak opis projekta	Studiozni pristup razvoju fabrike za pakovanje izvorske vode.		
Očekivani rezultati	✓ Pronalaženje investitora za fabriku.		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Prikupljanje podataka za studiju izvodljivosti. • Izrada studije od strane institucionalnih tijela. 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	2	Procijenjena vrijednost (KM)	50,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: 40,000	Lokalno sufinansiranje: 10,000	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Ekonomija – Preduzetništvo - MSP		
Prioritetni cilj:	2.2. Razvoj uslužne infrastrukture		
Mjera:	2.2.1. Izrada okvira za usluge poslovnog razvoja (BDS)		
Naziv projekta:	2.4. Certifikacija - standard ISO 14000		
Lokacija projekta:			
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o zaštiti životne okoline • Standard ISO 14000 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Uskladiti proces sa ekološkim regulativama • Dobiti certifikat ISO 14000 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Zaposleni u AD "TPR" sa potrebom usklađivanja radnih mjesta sa ekološkim odredbama • Stanovnici Rogatice koji imaju potrebu za zdravom okolinom. 		
Kratak opis projekta	Usklađivanje procesa sa ekološkim odredbama je zakonska obaveza i jedan od glavnih principa politike kvaliteta AD "TPR" Rogatica. Takođe, projekat predstavlja jednu neophodnost u smislu prodora na zahtjevnija tržišta (EU). Orojektat može poslužiti kao promoter regije i od velikog značaja za zdravu okolinu.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uskladiti proces sa zahtjevima standarda ISO 14000 i pravnim odredbama koje se tiču zaštite životne okoline ✓ Certifikat ISO 14000 		
Glavne aktivnosti	Pipremne aktivnosti: <ul style="list-style-type: none"> • Usklađivanje infrastructure (kolektor za otpadne vode, itd.) zahtjevi standarda ISO 14000 i zakona o zaštiti životne okoline • Obuka osoblja u oblasti ISO 14000 standarda • Certifikati 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	10	Procijenjena vrijednost (KM)	195,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: EC	Lokalno sufinansiranje: Opština Rogatica	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Ekonomija – Preduzetništvo - MSP		
Prioritetni cilj:	2.1: Razvoj fizičke infrastrukture		
Mjera:	2.1.3. Razvoj poslovne infrastrukture		
Naziv projekta:	2.5. Izgradnja industrijske zone "Luka" Ilijaš		
Lokacija projekta:	Općina Ilijaš – naselje Luka		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija razvoja Kantona Sarajevo • Prostorni plan Kantona Sarajevo 2003-2023 godina. 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje proizvodne aktivnosti • Podrška poduzetništvu I razvoj MSP • Smanjenje nezaposlenosti u Općini 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Potencijalni investitori (privredna društva, poduzetnici, strani ulagači). • Nezaposleni na Zavodu za zapošljavanje kao i mladi ljudi. 		
Kratak opis projekta	Stvoriti mogućnost da se na veoma brz i efikasan način mogu realizirati poslovni projekti, što uz makro i mikrolokacijsku aktivnost zone treba da privuče veći broj ozbiljnih ulagača.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dolazak domaćih i stranih investicija ✓ Otvaranje novih 15 srednjih preduzeća ✓ Obezbjedenje oko 500 novih radnih mjesta ✓ Oživljavanje postojećeg uslužnog sektora 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada tehničke dokumentacije i pribavljanje urbanističke građevinske dokumentacije • Otkup zemljišta • Infrastrukturno uređenje lokacije • Dodjela lokacija potencijalnim poduzetnicima 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	36	Estimated value (KM)	3.250,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori:	Lokalno sufinansiranje: Općina Ilijaš, Budžet Kantona Sarajevo, fond SERDA.	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Ekonomija – Preduzetništvo - MSP		
Prioritetni cilj:	2.1: Razvoj fizičke infrastrukture		
Mjera:	2.1.3. Razvoj poslovne infrastrukture		
Naziv projekta:	Izgradnja infrastrukture za industrijsku zonu breza (saobraćaj, vodovod i kanalizacija)		
Lokacija projekta:	Breza – Smailbegovići		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)			
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Stvaranje infrastrukturnih pretpostavki za organizovanje industrijske zone. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Privrednici zainteresovani za izgradnju privrednih kapaciteta 		
Kratak opis projekta	Izgradnja infrastrukture za industrijsku zonu breza (saobraćajna, vodovodna, kanalizaciona i druga infrastruktura)		
Očekivani rezultati	✓ Otvaranje novih radnih mjesta		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja infrastrukturnih objekata 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)		Procijenjena vrijednost (KM)	350,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori:	Lokalno sufinansiranje:	Strani investitori:

6.3. Turizam

6.1. Sektor:	Turizam		
Prioritetni cilj:	1.3. Razvoj turističkog sektora u regiji		
Mjera:	1.3.2. Razvoj turističkih potencijala i turističkih proizvoda		
Naziv projekta:	3.1. Razvoj turizma u MZ Šabići, Općina Trnovo, zasnovana na lokalnim prirodnim resursima, tradiciji i ljudskim potencijalima uz primjenu ekoloških standarda za očuvanje životne okoline.		
Lokacija projekta:	Sarajevski ekonomski region Kanton Sarajevo, Općina Trnovo, Mjesna zajednica Šabići		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Sastavni dio Strategije razvoja Općine Trnovo 2003-2006 koju je izradila SERDE u saradnji sa Općinom Trnovo i EU kao konsultantom, a finansirana sredstvima EU. • Sastavni dio regionalne strategije ekonomskog razvoja koji je izradila SERDA • Prioritet Vlade Kantona Sarajevo – razvoj turizma na olimpijskim planinama 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšanje turističke ponude regije Sarajevo kroz iskorištavanjem komparativnih prednosti MZ Šabići • Poboljšanje kapaciteta za prihvata gostiju adaptiranjem postojećih stambenih objekata i rekonstrukcijom katuna • Otvaranje novih radnih mjesta i veći prihod u sektoru turizma • Povećanje broja posjeta stranih i domaćih turista kroz promociju turističkih potencijala MZ Šabići i regije. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Direktni korisnici – stanovnici MZ Šabići – potrebno je izvršiti edukaciju stanovništva MZ Šabići o eko turizmu. • Indirektni korisnici – svi stanovnici Općine Trnovo, svi stanovnici Sarajeva i BiH, turisti, turističke agencije. 		
Kratak opis projekta	Mjesna zajednica Šabići, Opštine Trnovo, posjeduje sve prirodne komparativne prednosti za razvoj ekoturizma (nedirnute prirodne ljepote:čiste vode i zrak), duga tradicija i kulturno historijskog naslijeđa. Strateška prednost lokaliteta je blizina terena za zimske sportive na Olimpijskim planinama. Implementacijom projektne aktivnosti stvorit će se sve pretpostavke za razvoj ekoturizma u MZ Šabići.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stvoreni uslovi za bavljenjem eko-turizmom u regiji ✓ Stroveni uslovi za samozapošljavanje stanovnika ✓ Poboljšanje turističke ponude ✓ Ostvaren veći prihod u turizmu ✓ Povećan broj domaćih i stranih turista u regiji 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacija stanovnika MZ Šabići o standardima ekoturizma • Edkacija žena za prijem i smještaj turista u kućama, pripremu hrane, drugačijem pristupu izradi rukotvorina • Dodjela sredstava za 20 korisnika za adaptaciju kuća • Rekonstrukcija katuna i objekta etnomuzeja • Izgradnja biciklističke staze, putokaza i vidikovca • Izgradnja infrastrukture za katune 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	18	Procijenjena vrijednost (KM)	110,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: Vlada Katalonije, Grad Lleida, EU	Lokalno sufinansiranje: Opština Trnovo i SERDA	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Turizam		
Prioritetni cilj:	1.3. Razvoj turističkog sektora u regiji		
Mjera:	1.3.2. Razvoj turističkih potencijala i turističkih proizvoda		
Naziv projekta:	Projekt "Spomenik prirode Skakavac-Opremanje područja šumskim mobilijarom, vizuelnim komunikacijama i opremanje rendžerske službe"		
Lokacija projekta:	Opština Centar i Opština Stari Grad		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Podudarnost sa PRSP strategijom • Strategijom razvoja turizma u Kantonu Sarajevo do 2015 • Strategijom razvoja SERDE • Operativnim programom lokalnog ekonomskog razvoja Opštine Centar za period 2006-2010 • Principima LEAP-a/dokumenti u izradi/ na području Centra 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Unapređenje turističkog proizvoda • Razvoj planinskog područja grada • Bezbjednost i zaštita posjetilaca Somenika prirode Skakavac • Zaštita okoliša 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Građani Sarajeva – potreba za uređenim, atraktivnim rekreativno, turističkim i izletničkim lokacijama • Gosti – turisti – potreba za raznovrsnim i atraktivnim sadržajima/ljubitelji nature turizma – vodopad Skakavac najviši u Evropi 98m/ 		
Kratak opis projekta	Opremanje područja "Spomenika prirode Skakavac" – dizajniranje i postavka šumskog mobilijara, dizajniranje i izgradnja zaštićenih odmorišta za posjetioce, dizajniranje i postavljanje vizuelnih komunikacija sa mapama za bezbjedno kretanje kroz područje, postavka bezbjedne platforme- vidikovca na vodopadu Skakavac, dizajniranje i postavljanje zaštitnih ograda na opasnim tačkama, postavka šumskih WC-a. Opremanje "Rendžerske služb" – uniforme, radio veza, nabavka konja za patroliranje, nabavka terenskog vozila za slučaj hitnog transporta, nabavka druge opreme potrebne za spašavanje.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Obogaćivanje turističke ponude ✓ Pojačan interes turista i građana Sarajeva ✓ Razvoj biznisa u planinskom području Grada ✓ Novo zapošljavanje ✓ Ujednačenost razvoja Grada 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Opremanje područja i uređenje maršuta i pojedinih tačaka • Obezbjedenje transporta (svakodnevne ture) • Promocija spomenika prirode Skakavac • Obezbjedenje vodičke službe • Zaštita okoliša (flore i faune, vodotokova) • Protiv požarna zaštita 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija – prostorni plan "Spomenika prirode"		
Trajanje (mjeseci)	12	Procijenjena vrijednost (KM)	200,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: 150,000	Lokalno sufinansiranje: 50,000 (Opštine Centar- Stari grad, Kanton, Grad)	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Turizam		
Prioritetni cilj:	1.3. Razvoj turističkog sektora u regiji		
Mjera:	1.3.2. Razvoj turističkih potencijala i turističkih proizvoda		
Naziv projekta:	3.3 Identifikacija autentičnih turističkih zanatskih sadržaja		
Lokacija projekta:	Područje opštine Foča i regiona oko Foče		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Vizija razvoja opštine Foča 2005-2001 godina • Strateški plan razvoja opštine Foča 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Dugoročni cilj projekta je stvaranje povoljnijeg ambijenta za razvoj turizma i zanatstva. • Kratkoročni cilj projekta je da se obogati turistička ponuda • Specifični ciljevi projekta su: idnetifikacija turističkih potencijala i autentičnih zanatskih sadržaja, poboljšan kvalitet usluge turističkih radnika. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Primarna ciljna grupa su postojeći i budući povratnici u opštini Foča koji su iskazali potrebu za zapošljavanjem. • Sekundarna ciljna grupa su izbjeglice i raseljeni • Treća ciljna grupa su sadašnji i potencijalni zanatski radnici. • Četvrta ciljna grupa su turistički radnici. 		
Kratak opis projekta	Foča predstavlja izuzetno zanimljivu turističku destinaciju što je rezultat izuzetnih i netaknutih prirodnih ljepota, kulturno – istorijskih vrijednosti i pogodnih klimatskih uslova. Pošto socio ekonomsko ispitivanje regiona pokazuje da je turizam jedan od potencijala i prioriteta postoji potreba za poboljšanjima u ovom sektoru. Svrha projekta je da se doprinese razvoju turizma i zanatstva a tim da se približimo viziji razvoja opštine Foča kao mjestu atraktivnom za preduzetnike naročito u oblasti turizma.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Urađena baza podataka ✓ 30 turističkih radnika obučeno osnovnim znanjem engleskog jezika, 18 zanatskih radnika obučeno za izradu autentičnih zanatskih proizvoda ✓ Nabavljena oprema za rad udruženja (razne mašine) ✓ Urađeno 2.500 komada prospekata i brošura 5 bilboarda ✓ Sklopljeno 5 ugovora za plasman proizvoda 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Nabavka opreme i namještaja • Identifikovani turistički potencijali i zanatski sadržaj • Edukacije engleskim jezikom, tkanja ćilima, šivenja i pletenja vunениh čarapa, pravljenja rukotvorina od pruća, izrade suvenira od drveta i suhog cvijeća. • Uređenje pristupnog puta do pješćanih piramida • Uređenje pješćane staze do rijeke Tare • Prezentacija 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	12	Procijenjena vrijednost (KM)	120,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: Zainteresovani donatori 90%	Lokalno sufinansiranje: Turistička organizacija, centar za kulturu i informisanje, rafting klubovi.	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Turizam		
Prioritetni cilj:	1.3. Razvoj turističkog sektora u regiji		
Mjera:	1.3.3: Zaštita i promocija originalnog kulturnog i historijskog nasljedstva, prirodnih lokacija i Olimpijskog imidža regije		
Naziv projekta:	3.4. "Vidikovci Grada Sarajeva" Panoramsko razgledanje Grada Sarajeva		
Lokacija projekta:	Opština Centar i Opština Stari Grad		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Podudarnost sa PRSP strategijom • Strategijom razvoja turizma u Kantonu Sarajevo do 2015 • Strategijom razvoja SERDE • Operativnim programom lokalnog ekonomskog razvoja Opštine Centar za period 2006-2010 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Unapređenje turističkog proizvoda • Razvojni motiv za padinske dijelove Grada (Opštine Centar i Stari Grad) 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostaje uobičajen turistički proizvod, koji je tipičan za sve gradove svijeta, a to je panoramsko razgledanje Grada Sarajeva • Potreba građana Grada Sarajeva • Potreba turista da na veoma atraktivan način u kratkoj instant turi od 1-2 sata upoznaju Grad 		
Kratak opis projekta	<p>Maršuta: Varijanta A (Holiday Inn – tranzitom do Bistrika-Bašćaršija-Jekovac-Bijela tabija-Zmajevac-Sedrenik-Unitic restoran) Varijanta B (Holiday Inn – obalom do vijećnice – Kovači – Bijela tabija – Zmajevac-Čavljak-Sedrenik- Holiday Inn)</p> <p>Uređenje lokacija (mjesto za parkiranje, teleskop, lupe, info pano) – jekovac (žuta tabija), bijela tabija, zmajevac, sedrenik.</p> <p>Sklapanje ugovora ili nabavka kombibusa</p> <p>Promocija panoramskog razgledanja preko hotela i turističkih agencija.</p>		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Obogaćivanje turističke ponude ✓ Pojačan interes turista ✓ Razvoj biznisa u padinskim dijelovima Grada ✓ Novo zapošljavanje ✓ Ujednačenost razvoja Grada širenje poslovne zone in a padinsko područje 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Uređenje tačaka • Obezbeđenje transporta (svakodnevne i redovne ture, kao i po potrebi) • Promocija ture (izrada prospekta, na turističkom portalu foto galerija i satnice polaska) 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija – Predložene tačke su djelimično uređene i poznate su kao tradicionalni vidikovci Grada.		
Trajanje (mjeseci)	12	Procijenjena vrijednost (KM)	200,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: 150,000	Lokalno sufinansiranje: 50,000 (Opštine Centar- Stari grad, Kanton, Grad)	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Turizam		
Prioritetni cilj:	1.3. Razvoj turističkog sektora u regiji		
Mjera:	1.3.3: Zaštita i promocija originalnog kulturnog i istorijskog nasljedstva, prirodnih lokacija i Olimpijskog imidža regije		
Naziv projekta:	3.5. Ekologija kao uslov za turizam		
Lokacija projekta:	Opštine Gornjeg Podrinja (Rudo, Višegrad, Novo Goražde, Goražde, Rogatica, Foča, Ustikolna, Čajniče)		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Strateški razvojni planovi Opština Gornje-Drinske regije • Projekat "Vodeni Ćiro" • Projekat "LEAP" • Projekti "Razvoj turizma u dolini rijeke Drine "CARE BHCSM" 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Stvaranje uslova za bolju i kompatibilniju turističku ponudu u opštinama Gornjeg podrinja 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Izvođači radova, organizacije koje djeluju u oblasti zaštite životne okoline, stanovnici opština Gornjeg Podrinja, turističke agencije, lokalne opštinske uprave. 		
Kratak opis projekta	Doprinos integrisanom razvoju turizma u opštinama Gornjeg Podrinja kroz zaštitu jezera od zagađenja (Visegradska hidrocentrala), zaštita rijeka Drine i Lima od zagađenje, i ostalih značajnih turističkih destinacija i potencijala. Implementacija Projekat će stvoriti uslove za bolju i kompatibilniju turističku ponudu u regiji Gornjeg Podrinja.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Veći nivo saradnje između opština Gornjeg Podrinja, komunalnih preduzeća, Višegradске hidrocentrale i preduzeća koja imaju značajan uticaj na zaštitu okoline. ✓ Manje zagađivanje i kompanije koje utiču na zaštitu okoline. ✓ Manje zagađivanje jezera i stvaranje održivog sistema koji će spriječiti odlaganje otpada i dalje zagađivanje turističkih destinacija u regiji. 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Formiranje koordinacionog tijela • Definisane najugroženijih turističkih destinacija i najvećih zagađivača • Potpisivanje sporazuma o zaštiti turističkih destinacija i potencijala • Čišćenje jezera • Zaštita turističkih destinacija od zagađenja • Formiranje jedinica za čišćenje sa specijalnim čamcem za tu namjenu. 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija – pred - studija izvodljivosti		
Trajanje (mjeseci)	18	Procijenjena vrijednost (KM)	250,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: 150,000 (SERDA)	Lokalno sufinansiranje: 100,000	Strani investitori:

6.4. Razvoj ljudskih resursa – Zapošljavanje

6.1. Sektor:	Razvoj ljudskih resursa - Zapošljavanje		
Prioritetni cilj:	3.2. Unapređenje nivoa obrazovanja u regiji		
Mjera:	3.2.1: Jačanje efektivnosti sistema profesionalne kvalifikacije i pretkvalifikacije		
Naziv projekta:	4.1. Izrada strategije upravljanja ljudskim resursima u 14 opština Sarajevske makroregije		
Lokacija projekta:	Sarajevska makroregija		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> Milenijumski razvojni ciljevi u B&H (poglavlje III stav 2.2 Siromaštvo i dobra uprava: Poglavlje IV stav 2 Preporuke i alternative) Strategija razvoja lokalne samouprave u B&H (Strateški cilj br. 3 : Osigurati moderno vođstvo i profesionalno, kompetentno i motivisano osoblje) 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> Razviti politiku upravljanja ljudskim resursima zasnovanu na Strategiji razvoja opština (I grupa: Foča, Foča Ustikolna, Čajniče, Goražde, Novo Goražde, Rudo; II Grupa: Ilidža, Istočna Ilidža, Ilijaš, Novi Grad, Istočno Novo Sarajevo, Istočni Stari Grad, Općina Trnovo, Opština Trnovo RS) Promovisati i uvesti u praksu savremene metode obuke i zaposlenih u navedenim opštinama kao i uključenje zaposlenih u kreiranje strategije planova i programa unapređivanja procesa i usluga Razviti pristupe i procedure u praćenju ispunjavanja potreba i očekivanja građana. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> Opštinski načelnici, načelnici opštinskih službi, opštinski razvojni timovi Međuopštinske radne grupe za razvoj ljudskih resursa kao što je određeno projektom će biti druga ciljna grupa ovog projekta. Predsjednici opštinskih skupština 		
Kratak opis projekta	Cilj ovog projekta je razvoj strategije za upravljanje ljudskim resursima u 14 opština Projekta i njeno usvajanje od strane opštinskih skupština. Izrada strategije upravljanja ljudskim resursima je važno sredstvo u planiranju, organizovanju, implementaciji, kontroli i usklađivanju planova opština kao institucija i zajednice građana.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Definisani koraci u razvoju strategije za upravljanje ljudskim resursima ✓ Uvedeni instrumenti za implementaciju strategije ✓ Razvijeni mehanizmi za internu komunikaciju uposlenika ✓ Razvijene procedure za uključenje svih interesnih strana u process planiranja 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Snimak stanja upravljanja ljudskim potencijalima/resursima u svakoj od opština Organizovanje modula obuke obaveznih za svaku Određivanje indikatora procesa u izradi strategije Opštinske strategije na dnevnom redu opštinskih skupština/vijeća na kraju procesa Promocija rezultata i najboljih aktivnosti projekta 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	14	Procijenjena vrijednost (KM)	110,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: Intercooperation, Balcan Trust for Democracy, UNDP, SOROS.	Lokalno sufinansiranje: Vlada BPK Opština Članovi 25%	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Razvoj ljudskih resursa - Zapošljavanje		
Prioritetni cilj:	3.2. Unapređenje nivoa obrazovanja u regiji		
Mjera:	3.2.1: Jačanje efektivnosti sistema profesionalne kvalifikacije i pretkvalifikacije		
Naziv projekta:	4.2. Osnivanje Edukativnog centra za potencijalne preduzetnike		
Lokacija projekta:			
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija razvoja MSP 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Kreirati sistemski okvir za edukaciju potencijalnih poduzetnika kroz pružanje općih i specijaliziranih kurseva u sferi poduzetništva. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Potencijalni poduzetnici – sve osobe zainteresirane za pokretanje vlastitog biznisa. • Specifične ciljne grupe – studenti i diplomci 		
Kratak opis projekta	<p>Uspostaviti edukacijski centar za poduzetnike. Razviti različite kurseve za potencijalne i posotjeće poduzetnike (opšti program – kako pokrenuti vlastiti biznis;) Specijalistički kursevi – u zavisnosti od potreba klijenata npr- uslužni biznisi – osiguranje kvaliteta u pružanju usluga. Sektorski – npr. Marketing u turizmu i sl. Uspostaviti bazu podataka korisnika programa, partnera, biznisa, savjetodavaca i konsultanata te stvoriti mrežu za razvoj iskustava i znanja.</p>		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Omogućeno sticanje specifičnih znanja u kontekstu potreba potencijalnih i postojećih poduzetnika u regionu ✓ Uspostavljeni moderni i fleksibilni programi dostupni ciljnim skupinama u programu ✓ Uspostavljen mehanizam za prepoznavanje potreba u regoinu, ten a osnovu definiranih potreba razvijeni specijalistički kursevi ✓ Uspostavljena "outsourcing" baza predavača (minimum 50) ✓ Implementirani opći kursevi za poduzetnike (80 godišnje) ✓ Razvijena i implementirana minimalno 2 specijalistička kursa godišnje u zavisnosti od identificiranih potreba 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljanje infrastructure centra • Detaljan plan i razvoj edukacijskih programa • Kreiranje baze eksperata • Promocija projekta • Informiranje i uključivanje polaznika u edukacijske programme, kurseve • Implementiranje kurseva • Stvaranje potrebnih baza podataka i mreža • Stalno praćenje potreba tržišta 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	stalno	Procijenjena vrijednost (KM)	220,000 godišnje
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: Evropska komisija Uredi za saradnj ambasada (Austrija Švicarska USA i sl.)	Lokalno sufinansiranje: Zavodi za zapošljavanje Općine	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Razvoj ljudskih resursa - Zapošljavanje		
Prioritetni cilj:	3.2. Unapređenje nivoa obrazovanja u regiji		
Mjera:	3.2.1: Jačanje efektivnosti sistema profesionalne kvalifikacije i pretkvalifikacije		
Naziv projekta:	4.3. Izgradnja kapaciteta ljudskih resursa u oblasti Javno-Privatno Partnerstvo u makro regiji Sarajevo		
Lokacija projekta:	Region Sarajevo		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> Projektna ideja je u skladu sa Strategijom lokalnog ekonomskog razvoja makro-regije Sarajevo, Milenijumski razvojni ciljevi u BiH do 2015 (Poglavlje 4 dora uprava – preporuke 2.2) 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> Jačanje kapaciteta sva tri sektora u smislu jednostavnijeg pristupa EU fondovima Strateški pristup rješavanja fizičke infrastrukture kroz zajednička ulaganja vladinog i privatnog sektora Poticaj razvoja javno – privatnog partnerstva kao uspješnog modela saradnje u regiji Sarajevo 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> Ciljne grupe su javni sektori i privatni sektori iz regije Sarajevo. Predstavnici opština će biti predstavljeni kroz tim za planiranje dok predstavnici poslovnog sektora će biti predstavljeni kroz agencije za lokalni ekonomski razvoj te asocijacije poduzetnika. 		
Kratak opis projekta	<p>Održivi razvoj u privredama u tranziciji ograničen je nedostatkom strateških planova razvoja.</p> <p>Planovi razvoja imaju efekta samo tamo gdje postoje pravilno zamišljene ideje, koje uzimaju u obzir stvarne ekonomske prioritete zemlje i koje ih onda povezuju sa raspoloživim novčanim sredstvima.</p> <p>Javno-privatno partnerstvo/JPP je komercijalna saradnja javne institucije i privatnog partnera pod uslovima u kojima privatni partner dobija imovinu javnog sektora na korištenje, preuzima značanje finansijske, tehničke i operativne rizike koji su u vezi sa obnašanjem institucionalne funkcije.</p> <p>Implementator zajedno sa partnerima bi organizovao seriju interaktivnih radionica koje bi imale za cilj podizanje znanja i sticanje vještina iz oblasti strateškog planiranja, JPP kao i namicanja sredstava iz fondova EC.</p>		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Privatni i javni sektor zajednički preuzeli aktivnu ulogu u razvoju lokalnih zajednica ✓ Započeti inovativni kreativni projekti ✓ Poboľšan pristup alternativnim fondovima za finansiranje ✓ Uspostavljene i promovisane najbolje prakse JPP. 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Educirati predstavnike lokalnih vlasti, privatnog sektora in e-vladinog sektora o mogućnostima koje pruža JPP kroz seriju radionica i konsultacija Formirati razvojne timove koji bi radili na promociji i uspostavljanju modela JPP u regiji Sarajevo Organizovati Forum JPP dobre praks JPP za opštine iz regije Sarajevo i štampati zajednički bilten za razmjenu iskustva. 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	18	Procijenjena vrijednost (KM)	125,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	International donors: UNDP; EC, CIDA	Lokalno sufinansiranje:	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Razvoj ljudskih resursa - Zapošljavanje		
Prioritetni cilj:	3.2. Unapređenje nivoa obrazovanja u regiji		
Mjera:	3.2.2: Razvoj okvira za cjeloživotno učenje		
Naziv projekta:	4.4. Savremeni edukativni centar za poljoprivredu sa laboratorijom i bibliotekom		
Lokacija projekta:	Goražde Municipality		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Sporazum o naučnoj i tehničkoj saradnji sa Poljoprivrednim fakultetom u Sarajevu • Centar za proizvodnju jabuka Goražde • Strategija razvoja Goražde BPK 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Unapređenje tehnologije uzgoja voćaka uz korištenje novog-aktuelnog sortimenta • Konkurentnost u ponudi voća na domaćem i regionalnom tržištu • Stalna edukacija proizvođača odnosno blagovremeno informisanje o svim promjenama iz oblasti proizvodnje voća • Diagnosticiranje bolesti, štetočina i fizioloških oštećenja dijelova biljaka i preporuke za brzu intervenciju u cilju saniranja istih 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Učenici poljoprivredne škole u Goraždu • Studenti Poljoprivrednog fakulteta Sarajevo • Poljoprivredni proizvođači • Stručne i prognozne službe u BiH 		
Kratak opis projekta	<p>Ovaj projekat je koncipiran da se poljoprivrednom proizvođaču obezbijedi najbolje moguće prognoze i informacije što bi se moglo inkorporirati u modele donošenja poslovnih odluka u poljoprivredi</p> <p>Obzirom da projekat ne može funkcionisati zasebno svojom realizacijom stvorice pretpostavke za direktnu saradnju sa institutima, zavodima, fakultetima te prognoznim službama u BiH.</p>		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stabilan i visok prinos ✓ Zdravstveno bezbjedan plod sa optimalnim sadržajem i harmoničnim odnosom hemijskih elemenata ✓ Brži input informacija iz drugih centara ✓ Smanjenje rizika i stabilan prinos u voćarstvu 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Nabavka opreme • Tumačenje rezultata analize • Blagovremeno informisanje korisnika projekta 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija – idejni projekat		
Trajanje (mjeseci)	6	Procijenjena vrijednost (KM)	450,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori:	Lokalno sufinansiranje: Vlada BPK Goražde, Ministarstvo poljoprivrede FBiH, SERDA	Strani investitori

6.1. Sektor:	Razvoj ljudskih resursa - Zapošljavanje		
Prioritetni cilj:	3.2. Unapređenje nivoa obrazovanja u regiji		
Mjera:	3.2.1: Jačanje efektivnosti sistema profesionalne kvalifikacije i pretkvalifikacije		
Naziv projekta:	4.5. Tranzicija sa konvencijalne na organsku poljoprivredu		
Lokacija projekta:	Sarajevo		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)			
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Nastavak započelih aktivnosti u podsticaju organskoj poljoprivrednoj proizvodnji kroz seminare za proizvođače • Omogućiti ekonomsku dobit poljoprivrednim proizvođačima • Obezbjediti certificirane organske proizvođače 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Poljoprivredni proizvođači koji se žele uključiti u organski način proizvodnje sa područja 4 opštine sa područja Kantona Sarajevo (Ilijaš, Trnovo, Visoko, Novo Sarajevo) • Na osnovu dosadašnjeg iskustva ECON cijeni da je plaćanje usluga certifikacije najveća prepreka našim poljoprivrednim proizvođačima za ulazak u proces certifikacije. 		
Kratak opis projekta	Organska poljoprivredna proizvodnja je ekološka metoda poljoprivrednih proizvoda koja zahtjeva više znanja ali manja ulaganja u odnosu na konvencijalnu proizvodnju. Na osnovu pozitivnih rezultata, uspješne promocije organskih proizvoda na tržištu Kantona Sarajevo do sada, ECON cijeni da započete aktivnosti treba nastaviti. ECON ovim projektom nastavlja započete aktivnosti pomažući one poljoprivredne proizvođače koji su spremni proizvoditi organsku hranu, poštujući standarde az organski način proizvodnje. Ovo će dati dodatni podsticaj našoj domaćoj proizvodnji, i cjelokupnoj ideji razvoja organske poljoprivrede u Bosni i Hercegovini.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poljoprivredni proizvođači i predstavnici iz Opština će biti educirani o organskoj proizvodnji hrane ✓ 20 proizvođača će dobiti Organske certifikate od strane certifikacijske kuće ✓ Organski proizvodi će biti proizvedeni in a tržištu Kantona Sarajevo ✓ Potrošači na području Kantona Sarajevo će imati mogućnost da kupe organske proizvode ✓ Poboljšanje ekonomske situacije poljoprivrednih proizvođača u Kantonu Sarajevo 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Identificirati 12 poljoprivrednih proizvođača sa 4 Opštine • Napraviti trening program • Izraditi planove proizvodnje za svaku farmu • Posjete farmerima s ciljem kontrole proizvodnje • Savjetodavnu uslugu pružiti direktno na njihovim farmama 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	Stalno	Procijenjena vrijednost (KM)	105,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori::	Lokalno sufinansiranje:	Strani investitori

6.5. Razvoj regionalne infrastrukture

6.1. Sektor:	Razvoj regionalne infrastrukture		
Prioritetni cilj:	4.1. Promocija zaštite okoliša		
Mjera:	4.1.3: Upravljanje vodama		
Naziv projekta:	5.1. Izrada studije: "Presjek stanja i identifikacija prioriteta u oblasti upravljanja kanalizacionim sistemima u SMR"		
Lokacija projekta:	SMR		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Opštinske, kantonalne i entitetske razvojne strategije. • Poslovni planovi i tehnička dokumentacija lokalnih komunalnih preduzeća. • Lokalni ekološki akcioni planovi. 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Utvrditi prioritete koji će dovesti do izgradnje nove i rekonstruisanje postojeće kanalizacione mreže i sistema otpadnih voda u opštinama regije koje su predlagači pojedinačnih projekata. • Podići kvalitet života u opštinama regije i unaprijediti poslovanje privrednih subjekata. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Opštine: potreba za rješavanjem problema zastarjele i neuređene kanalizacione mreže i izljevanje fekalnih i otpadnih materija u rijeke i druge vodotokove. • Komunalna preduzeća: adaptacija kanalizacionih sistema u opštinama. • Građani i privreda: potreba za zaštitom životne sredine u vidu regulisanja i uređenja lokalnih kanalizacionih i otpadnih sistema. 		
Kratak opis projekta	Projekat podrazumijeva plnairanje i analizu u ovoj oblasti koja će rezultirati studijom za izgradnju i adaptaciju sistema kanalizacije i fekalnih kolektora kako bi se unaprijedio kvalitet života u opštinama regije i očuvala okolinu. Porjekat predviđa izbor pojedinačnih projekata sa aspekta najugroženijih opština regije po pitanju neuređenosti kanalizacionih i otpadnih mreža. Podrazumijeva uspostavljanje sistemskog pristupa u određivanju prioriteta za uređenje kanalizacionih sistema, zaštitu rijeka i vodotokova od zagađenja, vodeći računa o prioritetima razvoja opština u SMR.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izabrani pojedinačni projekti za izgradnju i rekonstrukciju kanalizacionih mreža i fekalnih kolektora ✓ Razvoj fizičke infrastructure ✓ Bolje rukovođenje otpadnim vodama ✓ Poboljšanje uslova života stanovnika u regiji 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Sprovođenje tenderske procedure u svrhu izbora odgovarajuće specijalizovane naučno-istraživačke ustanove koja će terenskim radom na prikupljanu potrebnih informacija i njihovoj obradi, a na osnovu uspostavljenih kriterija utvrditi projekte koji će biti od najvećeg značaja az razvoj SMR, nakon čega slijedi ocjena studije. 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	12	Procijenjena vrijednost (KM)	100,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: Zainteresovani međunarodni donatori	Lokalno sufinansiranje: Općine SMR-a, Kantoni, Entiteti, SERDA	Strani investitori

6.1. Sektor:	Razvoj regionalne infrastrukture		
Prioritetni cilj:	2.1. Razvoj fizičke infrastrukture		
Mjera:	2.1.3: Razvoj poslovne infrastrukture		
Naziv projekta:	5.2. Izrada studije koja će definisati prioritetne projekte fizičke infrastrukture u SME		
Lokacija projekta:	SMR		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Usaglašeno sa opštinskim stretegijama, entitetskim i opštinskim prostornim planovima. 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Definirati prioritetne projekte u području izgradnje nedostajućih infrastrukturnih sadržaja u opštinama regije radi stvaranja preduslova za razvoj ostalih sektora društva, kao i uređenja komunalnih grobalja na području opština. 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Opštine regije nemaju dovoljno sredstava ni nadležnosti za finansiranje fizičke infrastrukture koja nema samo lokalni karakter, nego je i od regionalnog značaja. • Građani u navedenim opštinama i ostali sektori društva: potreba za kvalitetnijim i boljim životom kroz izgradnju navedenih infrastrukturnih objekata fizičke prirode. • Privrednici: bolje poslovanje, razvoj i veće mogućnosti zapošljavanja. 		
Kratak opis projekta	Studija treba da utvrdi listu prioriteta projekata koji će dovesti do izgradnje nedostajuće fizičke infrastrukture (bolnice, vatrogasna društva, obrazovne i druge institucije.) Projekat podrazujeva uspostavljanje sistemskog pristupa u određivanju prioriteta za izgradnju nedostajućih infrastrukturnih sadržaja fizičkih karakteristika koji će biti u funkciji razvoja Sarajevske makro regije.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Studija koja će pružiti objedinjen pregled potreba za izgradnjom fizičke infrastrukture u svim opštinama regije koje su kandidovale ove projekte; ✓ Kreiran system kriterija za izbor prioriteta finansiranja izgradnje objekata fizičke infrastrukture; ✓ Pripremljen pregled prioriteta projekata fizičke infrastrukture u SMR regiji, prihvaćen od strane opština kao predlagača projekta. 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Sprovedenje tenderske procedure u svrhu izbora odgovarajuće specijalizovane naučno-istraživačke ustanove koja će terenskim radom na prikupljanju potrebnih informacija i njihovoj obradi, a na osnovu uspostavljanja kriterija, utvrditi projekte koji će biti od najvećeg značaja za razvoj SMR. • Nakon toga, slijedi ocjena studije od strane neovisnog konsultanta i predstavljanje prioriteta projekata javnosti. 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	12	Procijenjena vrijednost (KM)	17,000,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori: Zainteresovane međunarodne institucije	Lokalno sufinansiranje: Opštine, općine, Kanton, Entiteti, SERDA.	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Razvoj regionalne infrastrukture		
Prioritetni cilj:	4.1. Unapređenje zaštite okoliša		
Mjera:	4.1.3: Upravljanje vodama		
Naziv projekta:	5.3. Izgradnja regionalne deponije		
Lokacija projekta:	Na području SERDE		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)			
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Sanitarno uklanjanje otpada 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Privredni subjekti regije • Komunalna preduzeća • Domaćinstva regije 		
Kratak opis projekta	Izgradnja savremene deponije sa obradom i reciklažom otpada.		
Očekivani rezultati	✓ Čista okolina		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja deponije 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)		Procijenjena vrijednost (KM)	2,000,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donatori:	Local co-financing:	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Razvoj regionalne infrastrukture		
Prioritetni cilj:	4.1. Unapređenje zaštite okoliša		
Mjera:	4.1.3: Upravljanje vodama		
Naziv projekta:	5.4. Izrada studije u cilju rješavanja vodosnadbijevanja SMR		
Lokacija projekta:	SMR		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Općinske razvojne strategije • Poslovni planovi i tehnička dokumentacija lokalnih preduzeća za održavanje vodovodne reže i isporuku vode. 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Definisanje prioriteta za izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih a zastarjelih vodovodno-distributivnih sistema u općinama SMR • Unaprijeđenje kvaliteta života 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Opštine predlagači i lokalna preduzeća za održavanje sistema vodosnadbijevanja ne mogu sami rješavati ovaj problem. Razlog za to nije samo nedostatak finansijskih sredstava nego i nesistematičan pristup ovom problemu. Kvalitetnim pristupom, steći će se uslovi za proširenje i uređenje distributivne mreže, smanjenje gubitaka vode, a građanstvu će se omogućiti kvalitetno i redovno snadbijevanje čistom i pitkom vodom. 		
Kratak opis projekta	Sistemskim pristupom u određivanju prioriteta za izgradnju nove i rekonstrukciju postojeće mreže u općinama SMR obezbijedit će se balans između limitiranih finansijskih sredstava i stvarnih potreba, a povećat će se efikasnost korištenja postojećih izvorišta vode i redovnije snadbijevanje potrošača kvalitetnom vodom.		
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Objedinjen pregled potreba za uređenjem i zaštitom vodotokova ✓ Kreiran sistem kriterija za izbor prioriteta finansiranja uređenja i zaštite vodotokova ✓ Pripremljen pregled prioriternih projekata uređenja i zaštite vodotokova, prihvaćen od strane regionalnih aktera. 		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Sprovođenje tenderske procedure u svrhu izbora odgovarajuće specijalizovane naučno-istraživačke ustanove koja će terenskim radom na prikupljanju potrebnih informacija i njihovoj obradi, a na osnovu uspostavljenih kriterija, utvrditi projekte koji će biti od najvećeg značaja za razvoj SMR. • Nakon toga slijedi ocjena studije od strane neovisnog konsultanta i predstavljanje prioriternih projekata javnosti. 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	12	Procijenjena vrijednost (KM)	100,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donator: Evropska komisija	Lokalno sufinansiranje: Direkcija za vode RS, JP vodoprivreda (40%) općine, SMR-a, Kantoni, Entiteti, SERDA.	Strani investitori:

6.1. Sektor:	Razvoj regionalne infrastrukture		
Prioritetni cilj:	4.1. Unapređenje zaštite okoliša		
Mjera:	4.1.3: Upravljanje vodama		
Naziv projekta:	5.5 Izgradnja vodovoda Fojnica-Kiseljak		
Lokacija projekta:	Općina Fojnica		
Usklađenost sa drugim odobrenim planovima / pravni zahtjevi (ukoliko postoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Projekat je u skladu sa strateškim ciljevima općine Fojnica i općine Kiseljak 		
Cilj(evi):	<ul style="list-style-type: none"> • Vodosnadbijevanje na općini Kiseljak i granične zone općine Fojnica 		
Opis i potrebe ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Stanovništvo na općini Kiseljak i granične zone općina Fojnica 		
Kratak opis projekta	Vodosnadbijevanje pitkom vodom stanovništva općine Kiseljak i granične zone općine Fojnica		
Očekivani rezultati	✓ Obezbijeđena pitka voda stanovništva Kiseljak i granične zone Fojnica.		
Glavne aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja vodovoda Fojnica - Kiseljak 		
Status pripreme projekta	Tehnička dokumentacija		
Trajanje (mjeseci)	12	Procijenjena vrijednost (KM)	17,000,000
Potencijalna finansijska sredstva (ime)	Međunarodni donator: 16,000,000	Lokalno sufinansiranje: 1,000,000	Strani investitori: